

ושכנת

דברי התעוררות וחיזוק בענייני השעה

תוכן הגליון

2

מאמר מערכת

הרב **אברהם רוט** שליט"א

3

בקודש פנימה

מן פוסק הדור הגאון האדיר
רבי **משה שטרנבוך** שליט"א

5

יסודות הבית

מקומות עבודה
הרב **דוד כ"ץ** שליט"א

7

הכתר

שלא תשתכח תורה מ ישראל
הרב **שמואל אולמן** שליט"א

8

והאר עינינו

הרב **יוסף גולדשמיט** שליט"א

9

לאורם

מן ה"חפץ חיים" זצ"ל

11

עיונא דשמעתתא

הרב **מאיר גרין** שליט"א

12

ושכנתי בביתם

13

שיחת חיזוק

הגאון רבי **יהודה לייב פיין** הל"ד

15

החדשות

בס" טיפוח מעל' בעיר בני ברק

דבר העורך

הראנו בבנינו ושמחנו בתיקונו

אינו דומה מי שרואה את התיקון בלבד, למי שזוכה גם לראות את שלבי הבניה.

ראיית הבניה בקשה גדולה היא, שכן רק מי שזכה לה - ועל אחת כמה וכמה מי שהיה שותף בה בגופו או בממונו - יחוש את השמחה הגדולה שתהיה בעת התיקון.

נמצאים אנו בתהליך של בניה, זוכים אנו ב"ה לראות עין בעין בביצור וחיזוק חומות והצניעות בלבוש ובהנהגה. עדים אנו לבניה מבורכת מאד, עד כי אפשר לומר שכמעט ואין בית בישראל שלא מורגשת בו התקדמות וחיזוק במצות 'קדושים תהיו כי קדוש אני'.

ואם אמנם מצפים כולנו ל'השב שכינתך לתוכו', אך ללא כל ספק יכולים אנו כבר

כעת לשמוח מאד בתיקון ההולך ונבנה מול עינינו.

בימים נעלים אלו, זכינו - חברי מערכת 'ושכנתי' - להתקבל במעונו של מרן פוסק הדור הגאון האדיר רבי משה שטרנבוך שליט"א, אשר חיזק את ידינו ועודדנו להמשיך בעבודת הקודש. מזה שנים רבות מעורר מרן שליט"א על חשיבות החיזוק בגדרי הצניעות והקדושה בספריו ובדרשותיו. דבריו המחזקים והבהירים מובאים בגליון זה במדור 'בקודש פנימה'.

יהי רצון שהחיזוק העצום השורר בבתי ישראל ימשיך לעלות ולגדול עוד ועוד, עד אשר נזכה במהרה לראות עין בעין בשוב ה' ציון, ושם נעלה ונראה ונשתחוה בב"א.

בידידות
מערכת 'ושכנתי'

מן פוסק הדור הגאון האדיר

רבי משה שטרנבוך שליט"א

**לעורר ולחזק את גדרי הקדושה והצניעות
זו לא רק 'מצוה', זו חובה!**

בקודש פנימה - עמוד 3

שנינו במישנה:

אין מעכבין את התינוקות מלתקוע, אבל מתעסקין עמהן עד שילמדו. [ראש השנה]
התינוקות, אין מענין אותן ביום הכפורים, אבל מחנכין אותם לפני שנה ולפני שנתיים, בשביל שיהיו רגילים במצות. [יומא]

קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה, מעשה וילדה כלתו של שמאי הזקן ופחת את המעזיבה וסייך על גבי המטה בשביל הקטן. קטן היודע לנענע חייב בלולב. [סוכה]

לאורך כל הדרך, הן בימי הדין והמשפט והן בימי החג והשמחה, מצווים אנחנו לילך יד ביד עם הקטן ולתת את הדעת על החיובים שלנו כלפיו.

אברהם אבינו זוכה לכל הברכות עקב כך שהבורא ית"ש מעיד עליו שיש בו את המעלה הגדולה של חינוך הדורות הבאים, וכמו שכתוב בפסוק: "ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ, כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'".

בודאי כאשר מדובר בענין הכל-כך בסיסי והכל-כך יסודי בקיומו והמשכיותו של עם ישראל - קדושת המחנה, פשוט וברור הוא שחובה עלינו לחנך לכן את צאצאינו מקטנותם, ובכך נזכה להבטחת הכתוב (משלי כב ו) "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה".

כדי לזכות לראות את בנותינו גדלות בצניעות ובקדושה, יש להרגיל אותן לכך מוקדם ככל האפשר. ככל שתתרגל הבת ותגדל עם התחושה וההבנה שיש לכסות ולהצניע, כך יפתחו ניסיונותיה בהמשך, ומעצמה תחפוץ גם בגדלותה להתלבש באופן הנכון ביותר.

תלמידו של מרן החתם סופר זצ"ל, הגאון רבי הלל מקולומייא זצ"ל, בספרו 'משכיל אל דל' חלק א' כלל י', כותב מספר שורות בענין הזה, ונצטט מדבריו אשר טוב יהיה אם נשים אותם נר להגלינו בבואנו לחנך דורות ישרים, וז"ל:

"מאין תבוא שתוכל להיות אשה כשרה ולנעמה ולדקת ולזהבת תורה ויראה, וכל חפצה ותשקתה יהיה רק להרבות לבאות ה' כאלו שקיימו תורתו? שלמה אמר 'חנוך לנער על פי

ברכות הגהנין ועל שאר המצוות... ותלמדו בנותיכן להיות ננועות... וכענין שנאמר (משלי כ"ב ו') חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה".

ובדומה לכך כבר כתב מרן החפץ חיים זצ"ל בספרו 'גדר עולם' (פרק ח') וזה לשונו:

"לריך כל איש ואשה לשמור עצמו בדרכי הצניעות וגם לזרז את בנותיו שתהיינה מורגלות מילדותן שלא לילך בדרכי הפריצות חס ושלום".

ומסופר על אדם נכבד שהגיע עם בתו הקטנה למרן החפץ חיים זצ"ל, וכשהבחין בכך שהגד אינו ארוך דיו, נזף בו החזון איש ואמר: כך מחנכים לצניעות?...

ונסיים בדבריו של המגיד הנודע הגה"צ רבי בן ציון ידלר זצ"ל, שתיאר את המצב בזמנו, וכן כתב:

"התחילו לקצץ בכולי הבגדים מעט ובשרוולים מעט, ובתחילה נהגו כן רק בקטנות באומרים עדיין קטנה ופעוטה היא וכשתגדל תתנהג בצניעות, אך הורים אלו לא שמו על לב מה שאמר הכתוב חנוך לנער על פי דרכו וגו', וכן היה, ככל שנתגדלו הגערות, גדלה הפריצות עמהן בקיצור הבגדים, וגם אלו אשר עדיין מתביישות ללכת יחפות ממש לובשות גרביים דקות בצבע הבשר... ובעונותינו הרבים הגענו כבר עד כדי כך בפריצות גדלי הצניעות, שאף נשים נשואות יולדות לשוק בתלבושת פרוצה ושחמנית, ומרבות ארסו של יצר הרע בעולם".

עכ"ל.

עלינו לדעת, כי כאשר ילדה מתרגלת מגיל קטן ביותר להתלבש בצניעות, הדבר גורם שהיא לא תחוש שום כובד וקושי לעשות כך בגדלותה, אלא אדרבה, היא תחוש שלא בנוח אם לבושה לא יהיה כפי שהורגלה, והדבר בדוק ומנוסה. על ידי כך חוסכים צער ועוגמת נפש מיותרים על דיונים על כל ס"מ באורך הבגדים וכדו'.

זה הזמן, בימים אלו בהם מוקפים אנו במצוות מבית ומחוץ, לא נזניח את החלק הבלתי נפרד הנוגע לדורות הבאים, אלא ניתן את מלוא תשומת הלב, ונקפיד להרגיל ולחנך את בנותינו בהנהגות ובהרגלים של צניעות כבר מגיל מוקדם, ונזכה לראות את כל בנינו ובנותינו גידולי קודש לה' ולתורתו אמן.

ברכת 'והיית אך שמח'

דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה', אם נתגדלה בקטנותה בבית אביה ואמה על פי דרכי התורה והיראה והצניעות, ולבשה תמיד מלבושי צניעות בלא שום גילוי בשר, וגם הדרכו אותה על דרכי הצניעות שלא להסתכל בפני איש ולא להרבות דברים עמו... וגם נתגדלה על פי דרכי התורה ללמוד ולהתפלל ולקרות אלל מלמדות שהם יראות שמים... ומעולם לא למדה בספרים כאלה שמעוררים עזות ולהרחיק הצניעות והבזרה".

גם נינו של החתם סופר, הגאון רבי עקיבא

כאשר ילדה מתרגלת מגיל קטן ביותר להתלבש בצניעות, הדבר גורם שהיא לא תחוש שום כובד וקושי לעשות כך בגדלותה, אלא אדרבה, היא תחוש שלא בנוח אם לבושה לא יהיה כפי שהורגלה, והדבר בדוק ומנוסה

סופר זצ"ל - בעל ה'דעת סופר' מפרשבורג, כתב בענין זה וז"ל:

"זה מחדש מקרוב בא הפורץ בקהילתו, שמעולם היתה קהילה נאה וחסודה ואנשיה התנהגו כרוח ישראל סבא כמסורה לנו מאז, ועתה בא הפורץ, בקטנות החל, שהתחילו איזה צעלי בתים להלביש את בנותיהן הקטנות בבתי שוקיים קצרות מגולות טפח וזרועות מגולות טפח, ומקלן יגיד להם שבקטנות אין קפידה בזה... בודאי החיוס להרים כסופר קוולו על דבר זה, שלא יפסק המספחת צעיר ויהיה נדמה להם כהיתר, ולמחות לאין הפוגות, כי מלבד החיוס לחנך הקטנות בדרכי הצניעות שלא להרגילם חס ושלום בצנדי פריצות, כי אם יגדלו בקושי ילמדו... ולהשומעים ינעם ותבוא אליהם ברכת טוב, ויזכו לדור ישרים ותמימים כי כן יצוה גבר ירא ה'".

ובצוואת אביו של השל"ה הק' (יש נוחלין' אזהרה יח) כתב לבני משפחתו:

"ותזהירו בנים ובנותיכם על התפילה ועל

במקודש פנימה

מחן פוסק הדור הגאון האדיר
רבי משה שטרנבוך שליט"א

ואגב רצוני לעורר עוד, שנהגו הנשים לקבל משרה בתור מזכירה במשרד, ואף שאין זה אסור ייחוד, הלא מפורש ברמב"ם פרק כ"ב דאיסורי ביאה (הט"ו) ובש"ע אה"ע"ז כ"ב (ט"ו - ט"ז) שאפילו שומר בחוץ בבית נשים אסור, שמא יהא לו קשר עמהם, וק"ו מזכירה שהרי"ז דומה לאפוטרופוס בתוך ביתו שבדאי אסור שהרי על כרחך יש להם קשרים, וכל שכן כאן שמקבלת ממנו פקודות ראוי לאסור, ולא שמענו שמעמידין בזה הדת על תילה היום, וצע"ג. (וע"ש בב"ש שדבריו צ"ע).

(תשובות והנהגות חלק ד' סימן רצט)

לבוש הגורם שיסתכלו בה הוא פריצות

בברכות (כ א) דראב"א קריעה לנכרית דלבשה כרבלתא בשוקא, ופירש בערוך בגד אדום שאין דרך בנות ישראל להתכסות בו ומביא לידי פריצות, הרי מפורש שאסור ללבוש בגד אדום.

ומיהו נראה דלאו דוקא אדום אסור, אלא כל לבוש בולט שאשה מתלבשת בהם וגורם שיסתכלו בה, זהו פריצות ואסור, ואין זה משנה כלל באורכם וגודלם, וראוי לקורעה וכמבואר בש"ס התם לענין אדום שאסור מפני שצנועות לא נהגו כן שהוא לבוש בולט שיסתכלו בה וזהו פריצות.

וכהיום התחילו ללמוד מדרכי העכו"ם, שכל מגמתם ב"מאדע" שיסתכלו בהם, וטומאתם התפשטה ונכנסה בדרך אחורנית לחרדים וטמא טמא יקרא, ואסור ללמוד ממעשיהם שמלבד אסור פריצות נראה שזהו בכלל אסור לאו "ובחקותיהם לא תלכו".

ודבר חידוש העלה האדמו"ר הקדוש הר"ש מבעלזא זצ"ל (נדפס בספר כה תאמר לבית יעקב) שגלוי שער ובשר באשה בכלל גלוי עריות (אביזריהו) שמחוייבין ע"ז מסירות נפש, וכן פריצות בכלל, ולכן יש ליזהר בזה במאד מאד ולהתרחק ממנו.

(תשובות והנהגות חלק א' סימן קלו)

מושגים בצניעות

והגרא"א דסלר ז"ל סיפר לי, שב'קלם' (שבליטא) היו רחובות נפרדים לגברים ורחובות נפרדים לנשים, ופעמים שהיו מחלקים אותם לפי זמנים, שעה זו לגברים ושעה זו לנשים. [אמנם כל זה היה רק עד לפני מלחמת העולם הראשונה, אבל אח"כ באו המשכילים ופרצו את הכל, וכן היתה עניות גדולה לאחר המלחמה שהעבירה אותם על דעתם ודעת קונם].

(מתוך גליון המאמר השבועי - כי תצא תשפ"ו)

פאה נכרית שיש בה פריצות - כאילו לא מכוסה כלל

וראוי להעיר עוד לכל חתן ובפרט לבן תורה שמיקל כהמנהג להתיר פאה נכרית, שחייב לדאוג שיבררו אצל הכלה שמכניה פאה נכרית לחופה ולאחר נישואיה, שלא תהא בפריצות, והיינו שער ארוך או שער טבעי וכדומה, שהרבה פעמים אצלה העיקר בבחירת הפאה הוא שלא יהא ניכר כפאה אלא שיהא נראה כשערותיה, ואם לא יברר כהנ"ל, יתכן שהחתן גיעע לחתונה ויגלה שהיא קנתה לה

מזה כשנתיים ימים שאנו זוכים להוציא לאור את הגליון החשוב 'ושכנת', לחזק את הקדושה והצניעות ולהוסיף השראת השכינה בישראל, כאשר זכינו והגליון מוצא חן בעיניהם של גדולי הרבנים, מורי ההוראה וראשי הישיבות שליט"א, המחזקים את ידינו ומתפעלים מהתוכן המיוחד, המוגש בצורה מכובדת וראויה.

בכל גליון אף הופיע שו"ת עם אחד מגדולי הרבנים שליט"א, שנאמרו ונכתבו במיוחד עבור הגליון, כאשר הרבנים מקבלים את פנינו במאור פנים, ושמחים על הבמה המכובדת הניתנת להם בכדי להשפיע ולהוסיף חיזוק בנושא הצניעות.

כעת נפלה בחלקנו זכות מיוחדת, להתקבל בקודש פנימה אצל מרן פוסק הדור הגאון האדיר רבי משה שטרנבוך שליט"א, ולהגיש בפניו את גליונות 'ושכנת'. מרן שליט"א עיין בהם בקורת רוח, וחיזק את ידינו להמשיך להרחיב את גבולות הקדושה, כאשר הוא מתבטא שזיכוי הרבים וחיזוק בעניינים אלו של שמירת גדרי הקדושה והצניעות, הוא איננו בגדר 'מצוה' בלבד, אלא זוהי חובה המוטלת על כל אחד ואחד לפעול ולחזק כפי יכולתו.

לאור זאת, ליקטנו מדבריו של מרן שליט"א, מספריו המלאים בדברי אלוקים חיים, ומדבריו אשר דבר רבבים, פסקי הלכות ודברי הדרכה וחיזוק בנושאים שונים הנוגעים לענייני הקדושה והצניעות.

חשיבות הצניעות - הנהגה ומקומות עבודה

קבלתי ספרו בענייני צניעות, וזהו שורש קדושת בית ישראל, ובדורנו בעקבתא דמשיחא גברה הפריצות ר"ל, וכמו בלעם בזמנו שמצא שהדרך היחידה לסלק את השכינה מבית ישראל הוא ע"י שהחטיאם בזה הענין, כן היום הרחוב והעיתונים וכדומה מעבירים את בית ישראל מקדושה לטומאה, ועלינו למצוא גדרים להרחיק את עצמנו ובנינו אחרינו מהם, וכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה.

וראוי להוסיף דכל הדברים שאשה עושה ברחוב כדי להתבלט ולמושך אחרים שיסתכלו עליה, הרי הם בבל יראה ובל ימצא, כגון שמתבשמת בריחות שמושך, זהו מאבי אבות הטומאה למשוך להסתכלות והרהורים, וכבר הזהירו חז"ל במסכת שבת דף סג: שזה היה עוון בנות ציון שבעוה"ר חרב בהימ"ק ע"ז, וכן בבגדים כשמתלבשת ב'מאדע' ומושך, וכבר נהגו כאן המדקדקין למנוע את האשה לצאת בחוץ כשהאדימה שפתיה באופן בולט, כמבואר כ"ז במדרש תנחומא פרשת ויצא עיין שם דברים נוראים בזה, ואשרי הנזהר שזוכן בזה לבנים ת"ח מופלגים בתורה ויראת ה' טהורה.

ועל כולם מוטל על ההורים שלא לתת לבנותיהם לעבוד במקום שמצויים אנשים חילוניים שכל דיבורם ניבול פה, וסתם מחשבתם לטומאה ר"ל, וכ"ש שלא לשולחם למרחקים ח"ו. וידוע דבזמנים הקדמונים נהגו מאד בצניעות בעניינים אלו, עיין רמב"ם פרק י"ג דאישות (ה"א) "ולא יניחנה לצאת אלא כמו פעם אחת בחודש או כמו פעמיים בחודש לפי הצורך שאין יופי לאשה אלא לישיב בזוית ביתה שכן כתוב כל כבודה בת מלך פנימה" ע"ש.

והצניעות היא היסוד בחינוך הבנות ועמוד לקדושת עם ישראל, ובזמננו הנסיונות גדולים מאד, וע"כ צריכים סייג אחר סייג וגדר אחר גדר להעמיד הצניעות, וטוב עושה בזה להביא הדינים והנהגות שנהגו בהם בנות ישראל הצנועות.

המשך בעמוד הבא -

פאה מפוארת אבל מתועבת ואסורה ומוטב בלעדיה, והחתן הבן תורה נכשל בברכות לבטלה ובאיסור פריצות וחילול השם ר"ל שחוטא ומחטיא ותורתו לא מתקבלת, ומצוי גם שהכלה עושה כן בתמימות לאחר שרואה זאת אצל אחרים ונוהרת אחריהם ומחריבה בזאת את ביתה וכל עתידה, וכשדירוש ממנה צניעות, עושה טובה גדולה לה ולעתיד ביתם.

ולפני כארבעים שנה כבר מסר לי כ"ק האדמו"ר מגור רבי ישראל אלטר זצוק"ל למסור בשמו חומר האיסור ופריצות בפאות ארוכות, וכעת נוספו בשוק פאות משוערות טבעיות ומסולסלות וכדומה, והצד השווה שבהם שנעשו להתבלט בשערה, שזהו היפך ממש של מצות כיסוי הראש.

ובעיקר ההיתר לכסות הראש בפאה נכרית, ידוע שבשעתו התנגדו לזה גדולים ממדינות שונות, וביישוב הישן בעיה"ק אצל הרבה אנשי מעשה וגם מהספרדים מקובל להחמיר כן, אבל כשיש בזה פריצות לכ"ע איכא בזה איסור חמור, והמכסה ראשה בפאה נכרית שיש בה פריצות הוי כאילו לא מכוסה כלל, ובעו"ה הפירצה מתרחבת וגורמים ר"ל להרסת חומות הצניעות ולסילוק השכינה, ונשארים ח"ו כטרף ביד אויבינו כשמסלק ח"ו שכינתו מאתנו, וכת"ר ישתדל בכל כחו להסיר התועבה של הפאות בדרך פריצות ושכר רב מובטח לו, ויש לפעול לא להחזיקם או למוכרם ותע"ב.

(תשובות והנהגות חלק ד' סימן רצד)

נעשה סניגור קטיגור שהפאה גופא עשויה ליופי

זקני הגרש"ז פינס זצ"ל (בענמ"ס פנס שלמה ומראשי הקהל במינסק) סיפר לי, שבזמן שהתחיל להתפשט המנהג לילך בפאה נכרית, היו אלו פאות נכריות שלא היה בהם שום יופי כלל ושמשו רק ככיסוי לבד, והיום בעו"ה תחת שהפאה נכרית תהא מיועדת לכסות יופי השערה, נעשה סניגור קטיגור, ומייצרים פאות הנראים כשערה הטבעי של האשה, באופן שהפאה גופא עשויה ליופי ומושך להסתכל בה, וזהו פתח להרהורי עבירה ואבי אבות הטומאה.

בזמנו כששאלתי את פי מרן הגר"ז זצ"ל אם יש לו איזה דקדוקים בענין פאה נכרית, אמר לי בקיצור "שלא לשנות כלום מהפאות שהלכו אמותינו", וכבר לפני יותר מארבעים שנה אמר לי כ"ק האדמו"ר מגור בעל הבית ישראל זצ"ל, שחייבים להרעיש עולמות נגד הפריצות בפאות ארוכות דאז, וביקש ממני למסור חומר האיסור בשמו ולפעול בענין".

(ביאורים והנהגות פרשת נשא)

מנהגים בדור האחרון יסודם במידת מה בהפקרות

הן אמת שבזמן האחרון היו בהאשכנזים ברוסי' ליטא פולין וגאליצ'י מקומות שפרצו בזה הגדר, והרבה נשים יצאו בעו"ה במטפחת המכסה רק מקצת שערות אבל הראש היה מגולה, ומי יודע כמה רעות סבלנו בעוון זה, מ"מ האמת שמעולם לא דימו חכמי ישראל ח"ו להתיר, רק אור התורה כבה והולך, ואין כל איש שורר אפילו בביתו, והותרה בזה הרצועה, אבל אף רב או חכם לא חשב להתיר מעיקר הדין ח"ו, רק התאוננו שאין בידם מה לעשות ולפעול, וכן אצל הספרדים בהרבה מקומות במרוקו מצרים בבל וכו' הנוער התקלקל, ולכן הנוער התחילו לכסות במטפחת למחצה לשליש ולרביע וכדומה, אבל עיקר ההלכה לא נשתנה, שתורתנו הקדושה נצחית, ולא תשתנה במנהגי הדורות, ולבסוף כולם יכירו האמת ויחזרו לצור מחצבתם. ודו"ק היטב כי זהו כלל גדול שאין להביא ראיה ממנהג אלא כשהונהג ע"פ גדולי הדור ובהסכמתם, ולא כבזמן האחרון שיסודה במידת מה בהפקרות, עד שאם נבדוק נמצא מקומות שנתפשט המנהג לגלות השערות לגמרי ח"ו, ואין צורך להאריך בכ"ז כי הדברים פשוטים וברורים.

(תשובות והנהגות חלק ב' סימן תרצ"ב, עמ' תקנ"ו)

הליכת אשה לרופא

בנדון נשים נשואות הצריכות רפואה במקום התורפה והולכות לרופא חפשי או לרופא "דתי" שאינו זהיר בענייני קדושה, הנה יש לידע שאף באופן שאין איסור יחוד (וכגון שמתלווה עמה בעלה), עדיין יש כאן איסור גמור דלפני עוור, שמכשילה הרופא היהודי בחמורה שבחמורות בראיית מקומות המכוסים כדי להנות או בנגיעה דרך חיבה וכו', שזהו אביזרייהו דגילוי עריות

המשך בעמוד 15 -

1. עי' בדברי מרן שליט"א בתשובות והנהגות ח"ו סי' כג בדבר הטעם לחובת כיסוי הראש, וז"ל: "שכין ששער מביא לידי תאוה, וכדדרשינן בגמ' ברכות (כד) מקרא ד'שערך כעדר העיזים', לכן אנו מפרשים דמה שהתורה חייבה לכסות שער הראש של אשה נשואה, הגדר שעשתה התורה הוא שעלינו לחוש לשער הראש שיביא לידי הרהורים וחייבים לכסות".

2. הבית ישראל זצ"ל נפטר בשנת תשל"ו, לפני חמישים שנה, וה'ארוכות דאז' הן הן ה'קצרות' של היום.

הנה כידוע מרן שליט"א מעורר רבות בשנים האחרונות - בעיקר בדרשות שבת שובה ושבת הגדול - אודות הפאות הפרוצות המצויות כיום לרוב גם במשפחות בני תורה, כמוכא במדור זה מכמה מקומות בספרו.

אחד מנכדיו שיחי', אשר זכה שבביתו החליפו את כיסוי הראש מפאה למטפחת, סיפר לנו כי מרן שליט"א הגיב על כך בשמחה ובהתרגשות, וראה בכך תיקון ופיתרון למצב החמור השורר בתחום הפאות.

הוא אף העלה על הכתב את הסיפור לכל פרטיו, בכדי לפרסמו בגליון 'ושכנתי', לתועלת הרבים. והרי הדברים לפניכם:

בס"ד. ערב ר"ה תשפ"ז.

הנני לכתוב בזה מה שזכינו לשמוע מפי מורי זקני מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א, כיצד הגיב והתייחס לכיסוי הראש במטפחת בזמנינו, כאשר מצב הצניעות בפאות הולך ומתדרדר ה"י. וכך היה מעשה:

בסביבות שנת תשע"ד, זכינו בביתנו להחליף את כיסוי הראש מפאה למטפחת. באותה תקופה, באנו להתארח בשבת קודש בביתו של סבא שליט"א, ביחד עם עוד מבני המשפחה. כאשר נוכח סבא שליט"א כי רעייתי תחיל' אינה חובשת פאה אלא מכסה את ראשה במטפחת, התרגש מאוד, ושייב אותה על כך בצורה יוצאת מן הכלל.

באותה תקופה הוא היה נסער מאוד מהענין של הפאות החדשות, במשך כל השבת הוא דיבר כמה פעמים על הנושא בכאב רב, הוא אמר: יש אברכים, הוא כזה אברך רציני, והאשה הולכת עם פאות כאלה..., ואז פנה אליה ואמר: ברוך ה' שאת הולכת נגד הזרם ולא הולכת עם הפאות האלה.

הוא גם דיבר על עצם הדבר שמטפחת זה יותר טוב, ואז אמרו לו שהרי אומרים בשם החזון איש שעדיף פאה, הוא השיב כך: האם אתם יודעים איך הלכו אז? היו הרבה שהיו מכסים רק חלק מהראש... הוא סיפר שבתקופת נישואיו הוא הלך עם הסבתא ע"ה לדמות תורנית מסוימת, והם שאלו אותו איך צריך לכסות את הראש, הוא השיב להם "כמו שאשתי מכסה", ואשתו היתה נראית נורא ואיום, היא היתה מכסה בכיסוי חלקי, וראו המון מהשערות, זה לא היה כיסוי רציני, הסבתא אמרה שזה בודאי לא רצון ה' כך, והם ברחו משם...

[כמובן שלא רק באופן זה אסור, שהרי כל שער הראש חייב בכיסוי, כפי שהאריך מרן שליט"א בכמה מקומות בספרו, אלא שדברי רבינו החזו"א נאמרו כלפי המצב החמור הנ"ל שהיה באותה תקופה, ולא כלפי מי שחובשת מטפחת המכסה כראוי, שגם אם חוששת שיתגלה מעט מהשער בלי כוונה וכד', לא על זה אמר החזו"א שלכן יש לה להעדיף פאה, אלא תמצא את הפתרון לכסות כראוי במטפחת. זאת מלבד שהחזו"א דבר על הפאות שהיו בזמנו ולא על הפאות החדשות של זמנינו, וכדלהלן].

הוא גם הוסיף שהפאות של היום זה לא כמו הפאות של פעם, הפאות של היום נראות נורא ואיום ולא על הפאות האלה דברו. הוא היה ממש נסער מכך ודבר על זה כמה פעמים במשך השבת. [הוא הוסיף: איך אברכים עושים קידוש ומברכים כנגד הפאות האלה, וכשינסו לומר לו שעוצמים את העיניים, הוא הגיב בלגלוג: נו, באמת כל פעם מקפידים לעצום את העיניים? ...!]

עוד הוא אמר: את יכולה לברך "לקדש שמו ברבים", בכל פעם שאת יוצאת כך לרחוב את עושה קידוש שם שמים, הלואי שתשיפיע על כולם וכולם ילמדו ממך. ראינו שמאד בוער לו לפרסם את זה שהיא החליפה למטפחת, כדי שזה ישיפיע גם על עוד שילמדו ממך.

ולא זו בלבד, אלא שלאחר השבת סיפרו לי הדודים שלי שסבא שליט"א המשיך לדבר על כך גם לאחר שהלכנו, הוא חזר ואמר בהתרגשות, תראו איזו כלל יש לנו, שהולכת נגד הזרם. ראו עליו שהסיפור הזה ממש תפס אותו וריגש אותו מאוד.

א. בני ברק

(הפרטים שמורים במערכת)

חשיפה לחברה חסרת ערכים - מרוקנת את הנשמה

א. בגלינות הקודמים הובהרו הבעיות החמורות הקיימות במקום עבודה בו לקויה ההפרדה בין הגברים לנשים. מכל מקום חובה להדגיש כי גם כאשר העבודה היא במחיצת נשים ונערות בלבד, עלולה היא להיות רחוקה מאוד מהרצוי, כאשר החברה היא ברמה רוחנית פחותה. גם אם אין בעיה ישירה של צניעות עדיין מרחף האיום על בחינות אחרות של התנהגות והשקפה. על כן, אשה המוצאת את פרנסתה במקום אחר - אשריה! [ובמקרים לא מעטים, עבודה בחברת כאלו שאינן מתנהגות כראוי - אסורה בהחלט ולא רק אינה מומלצת, אפילו כשהעבודה בחברת נשים בלבד. ויש להיזהר ולשים לב שלא להיגרר ח"ו למקומות עבודה שכאלו].

לעתים קרובות, גישתה של האשה או הנערה לנושאים כענייני כספים, חיי נוחות, בגדים ושידוכים, כמו גם הערכתה לתפילה וללימוד תורה מושפעת לרעה, ואף נשחקת מאוד באווירת העבודה. לעתים קרובות, הנשים והנערות בחברתן היא עובדת מגיעות מרקע מפוקפק. ועוד יותר מכך, יתכן שהן למדו בבתי ספר שהוריה לעולם לא היו שולחים אותה אליהם. יתכן אפילו שהיא תעבוד שעות רבות במשך היום בחברת בני אדם, שמבחינתם הדברים החשובים ביותר בעולם הם כסף, חיי נוחות, ביגוד והופעה מרשימה.

ב. חשיפה יומיומית לחברה חסרת ערכים, מרוקנת את הנשמה, עד כדי כך שהנערה או האשה תאבד את אהבת התורה ויראת השמים שהוחדרו בה בביתה, בבית הספר ובסמינר. המתבונן מן הצד יחוש כי לבו מתפלץ בקרבו בראותו כיצד עשרות שנים של טיפוח והשקעה יורדות לטמיון תוך שנה שנתיים.

הדברים הנ"ל אמורים גם במקום שאין בעיה של אינטרנט פרוץ וכדו',

אך במקום עבודה בו משתמשים בכלי המחשית הנ"ל לסוגיהם השונים, הסכנה חמורה עוד יותר - משום שהשהייה במחיצת מכשירים אלו מזיקה כחברה הגרועה ביותר.

מן הגרי"ז מבריסק זצ"ל, נשאל פעם האם כדאי לבחור לגשת לשידוך, כשהמדוברת היא בת "בית יעקב" העובדת בחברה שבעליה הוא אדם שהשקפותיו לאומניות. תשובתו היתה, שאם כל הבנות העובדות בחברה הן בנות "בית יעקב", אין כל סיבה לדאוג. אך אם אפילו נערה אחת בלבד מחזיקה בדעות לאומניות, עליהם להימנע מכך. מקרה זה ממחיש את דעת גדולי ישראל על הקלות בה עלול להיות אדם מושפע מהשקפה, התנהגות או סגנון לבוש של אדם בודד, עמו הוא בא בקשר במסגרת העבודה.

ג. לאור השיקולים שהועלו לעיל, יש לאשה או לנערה לעבוד במקום המעסיק אך ורק נשים איכותיות ועדינות, בעלות יראת שמים. לחילופין היא יכולה לעבוד לפרנסתה בתוך ד' אמות ביתה בעבודות שונות, כדוגמת: תפירה, הקלדה, הגהה, מסירת שיעורים פרטיים, שיעורי נגינה ועוד. בכל עת שעבודה מסוג זה אפשרית, יש בה יתרון רב על פני עבודה במשרד וכדו', מפני שכך האשה נשארת בביתה - בית מקדש מעט, מוגנת מפני סכנות הרחוב, מטפחת את הבית והילדים, לא נכשלת ולא מכשילה אחרים באופנים שונים של חוסר צניעות, ומקיימת כראוי את מצוות "כל כבודה בת מלך פנימה" ככתבה וכלשונה. וזהו בודאי המצב האידיאלי.

ובפרט שהנהגה זו היא מיסודות הצניעות, כמו שנאמר (בראשית יח, ט): "ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל" ופירש רש"י: "צנועה היא", והיינו ששיבתה באהל היא צניעותה.

"אשת חיל מי ימצא"

שלמה המלך מתאר את דרכה של אשת החיל, בדאגתה לפרנסת ביתה, "היתה כאוניות סוחר ממרחק תביא לחמה", יורדי הים היוצאים לחצות את האוקיינוס, נוקטים אמצעי זהירות רבים כדי להבטיח את שלומם, הם מתרחקים מאזורים מסוכנים בים, שם מצויות מערבולות, ובמהלך ההפלגה עומדים ללא הרף על המשמר, משגיחים מפני התנגשות אפשרית באוניה אחרת או מפני שאר סכנות האורבות להם בים.

אשת החיל, הנאלצת לעזוב את ד' האמות הבטוחות של ביתה, כדי להביא טרף למשפחתה, נמשלת לאוניית סוחר. היא אינה מוכנה לעבוד במקום בו "המים רוגשים", וחסרון צניעות מאיים על טהרתה. יתר על כן, אפילו כשהיא עובדת עם אנשים הגונים, היא תמדי ניצבת על המשמר, כדי להבטיח שאין כל מעידה בכל הקשור לצניעות. היא מבניה שאם גבר רואה אשה שאינה לבושה בפשטות ובביגוד כשר לחלוטין, או שאינה שומרת את המרחק הראוי - מתרחשת "התנגשות רוחנית" המזיקה לשני הצדדים המעורבים.

הפסוק מסתיים במילים "ממרחק תביא לחמה". עם כל אמצעי הזהירות שנקטה, אשת החיל לא תעזוב את ביתה ותסתובב בין אנשים רק כדי להרויח כסף נוסף כדי לקנות מותרות שיפנקו את חייה, היות והיא יכולה להסתדר בלעדיתם, היא לא תעזוב את המחסה הבטוח שלה כדי לרדוף אחרי הכנסות נוספות כאלה. לכן מדגיש הפסוק שסיבת יציאתה למרחקים היא להביא "לחם" לביתה - הלחם מסמל דברים יסודיים, נחוצים ולא תוספות. באופן טבעי, בעלה ובניה של אשה נפלאה זו - הם עטרת תפארת לכלל ישראל.

נשברה... "מין החזון איש כותב לנו שעצם המפגש עם חמדת הבשרים וההנאה מיופי מרהיב עין, זו סכנה הקובעת את הפסק של יהרג ואל יעבור.

הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א צעק בכינוס נגד האקדמיה שהיום בחורים רבים רוצים בחורות שמגיעות עם הרבה כסף, ומגיעים אברכים אחרי החתונה ומתלוננים שהם כאסקופה הנדרסת, היא הרי התקדמה - היא מביאה כסף, וכשהתחילו כזוג צעיר בחיי מתירנות, אחר כך לא ירדו ברמה, זה כבר פת לחמם.

(מדברי הגר"י צוקר, מוסף שב"ק פרשת שמיי תשע"ז)

בספר צדיק כתמר יפרח (עמ' תמד) מובא שמין הגר"א ל שטיינמן אמר: אשה שעובדת במקום שיש חילוניות, זה גרוע מאוד מאוד, כיון שלומדת מהן ורוצה להידמות אליהן בהתנהגות, בשפה ובמלבושים שלהם וכדו', וזה דבר מאוד לא טוב. ובמקום עבודה שישנם גברים, לא בא בחשבון כלל לעבוד שם.

סיפר הגר"א קוק ראש ישיבת מאור התלמוד: אברך בכולל פוניבז' שאשתו מחנכת בבית יעקב, ובית ספר ממ"ד רצו אותה כמחנכת, נכנס למרן הגר"א מ"מ שך צוק"ל עם טענה: אני רוצה ללמוד, אשתי יש לה כוח חזק לחזק בנות ממ"ד, המשכורת שם יותר גדולה וכל התנאים ותוספת השעות שתקבל - יתנו לי את הכוח להמשיך ולשקוד באהלה של תורה, אמר לו מרן צוק"ל: נכון שהיא יכולה להחזיר אידשקייט, אבל בסיום השיעור היא צריכה לשתות קפה בחדר מורות, מה היא תשמע שם, אהבה לתורה או שנאה לת"ח?

מרן החזו"א צוק"ל כותב במכתבו לרב הרצוג, בו הוא מסביר את פסקו על 'שירות לאומי' שהוא ביהרג ואל יעבור, בזה הלשון: "מה נורא הכאב ומה אכזרית המכה, לאכופ על בנותינו האמונות עלי צניעות המפוארה, לצאת חוץ למחיצותיהן ולהסתכל בחיי התענוגים ובחמדת בשרים, ליהנות מיופי מרהיב עין, להריח קטורת הזרה, לשמוע הלעג וההתלוצצות על הצניעות החביבה, על האמונה ועל המצוה, כל עין תדמע, לשמע אוזן כל רוח

"אל תאמין בעצמך"

התהלך לו שועל בינות לעצי היער מהרהר בלבו: "וכי כך עלי להעביר את כל ימי סגור בין עצי היער? מדוע לא אצא החוצה למרחבים, להיפתח לקידמה המופלאה? אמנם, מצויים שם ציידים, אך פיקח כמוני ידע להתמודד - אדע לצאת מכל סכנה". וממחשבה למעשה, עזב את סבך עצי היער ויצא לו לרחבה המשתרעת לפני היער - רובץ לו להנאתו. קרני השמש החמימות הנעימו לו - "כמה נעים ומשחרר כאן!" הרהר לעצמו מדושן עונג.

לפתע קלטו אזניו רחשים, מרחוק הבחין בציידים קרבים. "לברוח!" חלפה בו מחשבה אינסטנקטיבית - אך חיש דחה אותה: "העל פיקח כמוני להימלט? חכמתי תעמוד לי להנצל - אני מחוסן!" החליט בפסקנות. הרשושים התגברו והוא נקט בטכסיס של העמדת פני מות, שאז ודאי יעזבוהו הציידים לנפשו. הציידים התקרבו וחשבו שטרפם אינו אלא גווייה - אך לא סבו על עקבותיהם, גם לא פנו הלאה לדרכם, והמשיכו להתקרב לשועל השאנן.

אמר האחד: "נוכל לעקור מפיו שן, ולבנות ממנה חפץ אומנותי יקר ערך". שמע זאת השועל - אך נותר על מקומו: "נו... מה יקרה אם תילקח שן... בשביל שן אחת לא אטרח להמלט!" הוסיף רעהו, "אקח את זנבו כפרוה למעילי". שמע השועל והמשיך לרבוץ. "נו, לא נעים להיות חסר זנב" הרהר, "אך אין צורך להימלט להציל זנב - הרי זנב אינו לב".

הציידים מתקרבים, והשועל שוכב על מרבצו בשלוה. "אפשר להפשיט את עורו ולייצר תיקים משובחים במיוחד" - הוסיף השלישי. כאן כבר הבין השועל: "עלי להימלט ויהי מה!" אך לדאבונו גילה שהוא כבר לכוד בידי הציידים!!!

והנמשל: יש הרוצים ליהנות מדברים שונים בחיים, הנאה הכרוכה בסכנות רוחניות, לעבוד במקומות שאינם שמורים, להכניס הביתה מכשירים בעייתיים, לנטות אחרי אופנות שונות, לזרום עם הסביבה וכדו', ובטוחים שחכמתם תעמוד להם להישאר תמימים באמונתם בטהרתם ובידתם ללא נסיגה ברמתם הרוחנית. דומים הם לאותו שועל: בתחילה מתפשרים מעט "נו לא נורא - לא צריך להיות פנאטים כל כך". ובהמשך, מגלים שאיבדו הכל...

(ע"פ 'ערכת צניעות למתקדמות')

הנותר

הרב שמואל אולמן שליט"א

שלא תשתכח תורה מישראל (2)

א. גם הפעם, כמו במאמר הקודם, נשיב בזאת להערה נוספת שנתקבלה במערכת 'ושכנתי', אף היא בנושא דומה לנושא עליו דובר במאמר הקודם.

בגליון 'ושכנתי', כחלק מהחזיון הכללי בענייני הצניעות בלבוש ובהנהגה, מפעם לפעם גם עוסקים בנושא כיסוי הראש, ומביאים את מכתבי גדולי הרבנים בדורנו המעודדים את כיסוי הראש במטפחת, עקב ההתדרדרות החמורה בתחום הפאות בדורנו.

והעיר אחד הקוראים החשובים שליט"א, שלא יתכן לדבר על כיסוי ראש במטפחת, כאשר כל אחת יודעת שאם היא תלך כך היא לא תוכל לשמש כמורה. זה כמו לומר לבחור שילמד בצורת לימוד מסוימת, בעוד הוא יודע שאם ילמד כך הוא לעולם לא יוכל לשמש בשום תפקיד תורני. אין בחור שיוכל לעמוד בזה. וכך בענייננו, כל עוד כך הוא המצב - כל הדרשות והחזיונות בענין זה הם 'ברכה לבטלה', כלשונו. עד כאן דבריו.

ב. ראשית נדגיש, כי גם בזה צועדים אנו לאורם של גדולי ישראל שליט"א, אשר עודדו ומעודדים ענין זה במכתביהם שנכתבו ונחתמו על מנת לפרסמם בציבור.

ולגופו של ענין, בשמחה רבה הננו לבשר, כי ב"ה המציאות המתוארת בהערה אינה נכונה כלל! כיום, כמעט בכל בית ספר או סמינר של 'בית יעקב' ישנן מורות ההולכות עם מטפחת, והן מוערכות מאד, הן בקרב הצוות והן בקרב התלמידות. וזאת כחלק מההתעוררות הכללית הקיימת בתחום זה בשנים האחרונות, בעקבות פרסום מכתביהם של גדולי מורי ההוראה וראשי הישיבות שליט"א, שגילו דעתם כי כיום עקב ההתדרדרות הקיימת בתחום הפאות, יש לעודד ולחזק את אותן המתחזקות לכסות ראשן במטפחת.

פרסום מכתבי הרבנים שליט"א אכן נושא פרי ומחולל מהפכה של ממש, והמציאות היא כי נשות אברכים רבות מאד החליפו בשנים האחרונות מפאה למטפחת, או שהחליטו מראש לנהוג כך. כמו"כ ישנן רבות נוספות, שאף שעדיין לא החליפו לחלוטין, מכל מקום הן ממעטות בחבישת הפאה

גם כאלו אשר אינם מסוגלים בשלב זה לשינוי מוחלט, מכל מקום על ידי פרסום הדברים מתעוררים גם הם למעט בזה ככל האפשר. ובכל מקרה, גם במקרים בהם אין הדברים מביאים כרגע לידי שינוי מעשי, מכל מקום ידיעה והבנה של הנושא זהו המפתח לתיקון, וככל שירבו כאלו המבינים את הבעיה ואת הפתרון - כך תגדל התקווה לשינוי וחיזוק במשך הזמן.

הפאות כיום - סיפור זה הוא מחויב המציאות ואין שום סיבה שהוא לא יקרה.

1. מקורות לנושא ניתן לראות בהרחבה בחוברת 'דברים של טעם', בהוצאת ארגון 'הכתר'.
(ניתן להשיג - פרטים בטל': 0747-962286, שלוחה 6).
2. וכה דברי מרן החזו"א זצ"ל א"ב' קובץ אגרות' ח"ג אגרת קסה: "שכל מצוות התורה וחוקיה ניתנו ללמוד מהן - מלבד פרטי מצוות - את חפץ ה' מאיתנו בהנהגתנו". וכאן בענייננו - המצוה מתקיימת באופן המלמד הנהגה הפוכה בדיוק מ'חפץ ה' מאיתנו בהנהגתנו'.

סיפור זה גם אין לו שום קשר ל'פאות ארוכות' או 'ליים' וכד'. הפאות הרגילות המקובלות כיום בדור הצעיר מספיקות בהחלט בכדי לייצר את האמירה הזו. ומאידך, לפני ארבעים או חמישים שנה - ואולי אף פחות מכך - אמירה כזו לא היתה יכולה להיאמר.

ד. מי ש'מסתכל למציאות בעיניים', מבין כי מצב זה אין לו תיקון אמיתי בתוך מסגרת חבישת הפאות. **אין כאן דרך חזרה.** אין שום סיכוי בעולם להחזיר את הצעירות לחבוש פאות צנועות באמת, פאות שהיו נחשבות לצנועות גם לפני דור או שניים.

ברירת המחדל היא - כפי שאכן קורה בפועל - לעדכן מפעם לפעם את התקנון, ובכל כמה שנים להשמיט סעיף או שניים מסוגי הפאות האסורות, אשר הציבור כבר אינו יכול לעמוד בהם, ובכך להגדיל את הסיכוי שהציבור יקבל על עצמו את מה שכן נכתב. [הדברים נכתבו במכתבו של הגרמ"ש קליין שליט"א בענין בי"ד משמר התורה, הובא בספר 'הלבוש כהלכתו' עמ' 181 הע' עז].

כל בר-דעת מבין שלזה אי אפשר לקרוא תיקון. זהו רק ניסיון למזער את הקלקול, בבחינת "הרע במיעוטו". **מה גם,** שבעיני הציבור המהלך נתפס **בטעות** כ'הרחבת גבולות הצניעות', המאפשרת לכלול בהגדרת 'פאות צנועות' גם כאלו שבשנים קודמות לא היו נחשבות ככאלה. כביכול היה זה 'הקו האדום' של הכינרת, שניתן להזיזו לפי המצב בשטח, כדי שלא יאלצו להכריז על בצורת... בקיצור, תיקון אמיתי אין כאן.

3. וז"ל המכתב: "בראשית הקמת בי"ד 'משמר התורה' אמר לנו מרן [הגר"ש וואזנר] שליט"א דאין תועלת לפרסם ברבים דברים אשר לא יתקבלו בציבור, וכדי להחזיר בציבור את הלכות הצניעות כראוי, יש לעשות כן לאט לאט, דאז יש סיכוי שיתקבלו הדברים. ועל כן לפעמים יש להתעלם מדברים מסוימים שמרגישים שעדיין לא הגיע הזמן לפרסמם. אמנם כל זה הוא בבחינת 'פעמים שאתה מתעלם', אבל אין הכוונה לשנות את ההלכה כמלוא נימא... ועל כן אף דברים שצריך עתה להתעלם מהם, מ"מ השואל את ההלכה על הרב הפוסק לענות לו כהלכה, עכ"ל.

תיקון אמיתי ובר-קיימא הוא לחשב מסלול מחדש, ולעודד את הצעירות לבחור באפשרות של כיסוי מבד, כפי שאכן **גילו דעתם גדולי ההוראה וראשי הישיבות** - במכתביהם שפורסמו בגליונות 'ושכנתי' - כי בעקבות ההתדרדרות החמורה בתחום הפאות, יש לעודד את אותן המתחזקות לכסות ראשן במטפחת.

ה. כאמור, **פרסום מכתבי הרבנים שליט"א** **אכן נותן את אותותיו, והשינוי בשטח ניכר בהחלט.** גם כאלו אשר אינם מסוגלים בשלב זה לשינוי מוחלט, מכל מקום על ידי פרסום הדברים מתעוררים גם הם למעט בזה ככל האפשר, להשתמש בפאה רק באירועים וכד' ולא ביום-יום, או לכל הפחות למתן במידת-מה את ההתדרדרות במראה הפאות. ובכל מקרה, גם במקרים בהם אין הדברים מביאים כרגע לידי שינוי מעשי, מכל מקום **ידיעה והבנה של הנושא זהו המפתח לתיקון,** וככל שירבו כאלו המבינים את הבעיה ואת הפתרון - כך תגדל התקווה לשינוי וחיוזוק במשך הזמן.

ואשר על כן, חובה עלינו להתמיד בפרסום הדברים, אשר מביא תועלת עצומה. המצב חייב להשתנות, ואין לנו את הזכות לשתוק. מלבד חומר העניין לכשעצמו, הרי שכפי שנוכחנו, המצב הכללי בתחום הפאות גורר בעקבותיו עיוות רעיוני חמור ביסודות הצניעות, ומחדיר בתוכנו דעות כוזבות, שבהכרח משפיעות גם על שאר תחומי הצניעות. גם יש לזכור את דברי ה'ביאור הלכה' בסימן א': **"ובכלל אפיקורסות הוא כל מחשבות זרות שהם היפך דעת התורה"**. זו לבד סיבה שלא להרפות, אלא אדרבה, להמשיך ולעודד על הנושא, בדברי טעם המתקבלים על הלב, **שלא תשתכח תורה מישראל.**

4. ניתן לקבל את המכתבים, פרטים בטל' הנ"ל.

והאר עינינו

הרב יוסף גולדשמידט שליט"א, מח"ס "והאר עינינו"

הערכת המעשים

ובאמת טמון כאן מפתח לצאת מן הסבך שנקלע בו. כי אע"פ שבדרך כלל צריך האדם לתבוע מעצמו על מה שעדיין אינו מתוקן כדי שע"ז יתקדם יותר, אך בענין שהאדם נכשל הרבה עד שהיצר מביא לו מחשבות של יאוש, אזי על האדם לעבוד בכיוון ההפוך, דהיינו ע"י חיזוק רב על מה שיש בידו ובפרט על כל משהו של התקדמות באותו הענין. שיתבונן כמה שזה למעלה רגע אחד של התגברות היצר, כמש"כ הרמ"ק: שאם יחיה האדם אלף שנה, העיקר הוא רגע הנסיון, ודרגת האדם נמדדת לפי עמדו בנסיון.

ועוד אמר הגרי"א וינטרייב זצ"ל: "אין לנו מושג כמה שכן מקבל האדם על כל רגע ורגע של מלחמה עם היצר אע"פ שבסוף נתגבר עליו יצרו ונכשל". ואפי' אם יש לו רק רצון ותשוקה להיות מתוקן בשמירת עינו, בלי שום הצלחות, יש לו לשמוח שמחה גדולה על הרצון הטהור הזה, כמש"כ הגר"א (שיר השירים ו יב) עה"פ "מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו", "מי שאין לו כלום ומי שהוא מטונף בעבירות ותאב לעמוד ממקום טינופו וזוכה לעלות מהן, הוא ירים 'להושיבי עם נדיבים' הם האבות, 'עם נדיבי עמו' הם הנביאים".

לא יזלזל כלל וכלל במעשים הטובים שעשה בענין הזה, אלא אדרבה יעודד את עצמו תמיד כמה חשוב כל הצלחה אישית וכל ויתור עבור הנושא הזה, על אף המכשולות הרבים. וכע"ז כתב גם הסטייפלר זצ"ל (קריינא דאגרתא תחילת ח"א יב - טו) לגבי עוון הברית, שחז"ל הרבו להזהיר על ענין זה באזהרות חמורות כיון שרצו לעצור בעד החוטא שידע את חומרו הענין, אבל צריך גם לידע גודל שבח הנהגה בזה, שאע"פ שנכשל כמה פעמים מ"מ אם לעומת זה הרבה פעמים מנצח ומתגבר על תאוותו אז באותו פעם הרי הוא ממשיך אור הקדושה על עצמו ועל העולמות באופן קדוש מאד מאד וכו'.

וזו נקודה חשובה מאד, והטעות בזה נפוצה עד למאד. טעות נוראה היא לומר שמאחר שנכשלים כ"כ הרבה לא שווה יותר לעבוד על ענין זה. זהו מעשה היצר ממש. אלא גם אם נכשל שלוש מאות פעמים ביום, כדאי לו לכבוש את יצרו אפי' פעם אחת. כי אע"פ שהמכשולים הם חובות גדולים להקב"ה וצריך לשלם עליהם ביוקר, אך בסופו של דבר אחרי תשובה או קבלת עונש נמוך החטא לגמרי, משא"כ כל מעשה טוב שעשה בענין זה לא נמוך לעולם ועד, ולנצח נצחים יעמוד לימינו ויזכה אותנו בעולם שכולו טוב להנות מזיו שכנינו.

לאורם

מדברי גדולי ישראל זצוק"ל

מן החפץ חיים זיע"א

מכתבו המפורסם של מרן הח"ח
בו עורר על הפירצות בצניעות

בעזה"י, ר"ח תמוז, תרפ"ד, ראדן.

אל כבוד הרבנים והאדמו"רים די בכל אתר ואתר, אולי יש בידם לתקן דבר, יהי שכם רב מה'.

הנה יש לי צער גדול מפני עצם הענין, וגם מתמיהת רבים, אף שכולם מאמינים שכל מה שמתהווה למטה בין לטוב בין למוטב הכל הוא מאת הקב"ה, מכל מקום כל אחד עומד ומשתומם ופלא הוא בעיניו, מפני מה נשתנה העתים כל כך לרעה, הלא מלבד מה שכל ישראל בכל מקום פזוריהם בין העמים כולם נעשו משועבדים, והיוקר הולך וגדול מיום ליום, והמיסים והארנוניות גם כן מתגדלים מאוד, על כולם עוד הגזירות שנסבבו על התורה ומצוותיה נורא מאוד, שהתינוקות של בית רבן בטלים במאות עיירות, גם מצב הפרנסה בכל מקום הוא רע מאוד, כלל הדבר עם ישראל הולכים ומתאוננים כל אחד ואחד על רוע מצבו.

והנה בשנים שלפנינו אף שהיו גם כן מצויות צרות וגזירות, מכל מקום מי שהיה בכלל תמימי לב היה יכול להתנחם בנפשו ולומר: הגם שבעניינים החיצוניים אינו מתנהג כרצונו, אבל בעניני הנפש הוא בוטח שאינו מרוחק מהקב"ה, ובודאי יעמוד הקב"ה לבסוף לימינו, וכמו שכתוב 'כי יעמוד לימין אבין להושיע משופטי נפשו'. אבל כהיום בעוונותינו הרבים מר לנו מאד מכל צד, כי כשהוא מביט בעצמו בעניני עולם הזה - אין לך יום שאין קללתו מרובה מחברו, וכשהוא מתבונן לאחריתו בענייני תורה ומצוות - גם כן אין לו שום הצלחה. והגם שכל אחד מישראל מבקש מהקב"ה שישמע לבקשותיו ויטיב לו כרצונו, אין שומע לו, הלא דבר הוא.

ואמרת, שיעיקר סיבת הדבר, שאנו מרחיקים בעצמנו את הקב"ה מאיתנו. הוא ציוה לנו: 'והתקדשתם והיייתם קדושים', ואמרו חז"ל: כל המקדש עצמו מלמטה - מקדשין אותו מלמעלה, מעט - מקדשין אותו הרבה, בעולם הזה - מקדשין אותו לעולם הבא, וכתוב אחר אומר: 'כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך וגו'', (והואמור להצילך כולל הרבה עניינים, להצילך מן החרב מן הרעב ומן השבי ומן הביזה), והיה מחניך קדוש, ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריו, הרי ביאר לנו הכתוב מפורש, שכאשר נהיה קדושים הוא מתהלך בינינו להצילנו מכל רע, אבל אם יראה בנו ערות דבר הוא שב מאחרינו, וממילא יחולו עלינו כל הסיבות ח"ו.

והנה אמרו חז"ל: טפח באשה - במקום שהדרך להיות מכוסה - הוא בכלל ערוה. וכהיום בעוונותינו הרבים נתפרץ הדבר מאד מאד, והיצר הרע מפתה לנשים לילך פרועי ראש בלי שום כיסוי, וגם לילך בזרועות מגולות וחלוקותיהן עשויות בלא בתי זרועות, ועוד חלק גדול מלבושיהם כנגד הלב וכה"ג הכל מגולה, כדי שבכל מקום שיביט שם האיש יהיה כנגד הערוה, וממילא כל הברכות שמבשר האיש בביתו או כשהוא מתפלל בביתו נגד אשתו או בתו הגדולה, הם כנגד ערוה. וידוע שבכל ברכה יש בה שם הקודש, ואם כן כשם שהמבשר כהוגן ממשיך על עצמו ברכה, כמו שכתוב

'בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך', כן הדבר להפך ח"ו, אם מברך נגד הערוה ממשיך ח"ו עניות על עצמו, כדאיתא בנדרים (ז): 'בכל מקום שהזכרת השם (שלא כהוגן) מצויה שם עניות מצויה' (ועיי"ש בר"ן ורא"ש). והנה ידוע, דסוף האדם אף אם יחיה אלף שנים הוא מוכרח להשיב נשמתו אל האלוקים ולתת דין וחשבון על מעשיו ועל דיבוריו, ואזי ימצאו אלפי אלפים ברכות ושמות הקדושים שלא היתה עליהם קדושה ולא עלו למעלה כלל, ועל הכל יתבעו ממנו בשעת הדין. וגדולה מזה מצינו בחז"ל על הפסוק 'ומגיד לאדם מה שיחז' - אפילו שיחה קלה מגידין לו לאדם בשעת הדין.

כלל הדבר: ה'מודה' הגרועה הזו מביאה לאדם לידי הרהורים רעים, ולפעמים גם לז"ל ח"ו (ומסכן בכך בניו הקטנים כמו שכתב הגאון יעב"ץ בסידורו), וכמעט על ידי ה'מודה' הגרועה הזו מבטלים בידים מאמרו של הקב"ה שאמר 'והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר'.

והנה ידוע לכל, כשפרצה תבערה בכרם המלך והלהב גדול מאוד, הכרוז יוצא מגדולי המלך לאנשי העיר: התחזקו! התחזקו! כולכם לכבות האש באיזו עצה שתוכלו, כי כרם המלך בוער באש! ואם תתעצלו בדבר תדעו כי בנפשכם הוא ח"ו, ומורדים תקראו, כי אינכם חוששים לכבודו. ואם תתחזקו כראוי ותכבו האש, יקבל כל אחד שכרו ורוב כבוד, לפי ערך התחזקותו.

כן הדבר בענייננו, כי הנה ידוע שכל ישראל נקראים כרם ה', כמו שכתוב (ישעיה ה ז) 'כי כרם ה' צבאות בית ישראל', ובעוונותינו הרבים תבערה גדולה נפלה בכרמו בכמה מקומות ע"י ה'מודה' הגרועה הזו, כי מתגבר כח הטומאה מאד על ידי זה, כמאמרם ז"ל על הפסוק 'ונשמרת מכל דבר רע' - אזהרה שלא יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה, וממילא נפסקה ההשפעה והברכה מכל אחד ואחד בעסקיו, ונסבבו על ידי זה כל הצרות הרעות, כמו שכתבו בספרים הקדושים.

על כן החוב מוטל על כל איש ואיש לכבות את האש הנורא הזו, ולתקן בביתו שיהיה הכל עשוי כדן ולא יתנהגו בפריצות ח"ו, ויזכה עבור זה לצאת ממנו בנים ישרים וקדושי עליון.

וביותר החוב מוטל על הרבנים ועל כל החרדים לדבר ד' שבכל עיר ועיר, לדרוש ברבים מגודל הענין הזה, הנוגע לקיומנו ולהצלחתנו בגוף ובנפש, בזה ובבא, ויתקיים בזה מאמר הכתוב 'והיה מחניך קדוש'.

דברי הכותב לכבוד ד' ותורתו ומיצר בצרת עמו ישראל, המצפה לגאולה בב"א.

ישראל מאיר ב"ר אריה זאב הכהן
בעל המחבר ספר חפץ חיים ומשנה ברורה

בשנת תרמ"ט פרסם מרן הח"ח זיע"א קונטרס בשם 'גדר עולם', בו הוא עורר על נושא הצניעות לבנות ישראל, בפרט בנושאים שנפרצו בזמנו, גם בבתי היראים לדבר ה'. נביא כאן מספר קטעים מתוך הספר.

הנה מבואר בדברי חכמינו ז"ל גודל האיסור של האשה שיצאה בשוק וראשה פרוץ (דהיינו ששערותיה מגולות בלי כיסוי, מה שגש העם אשר אנחנו יושבים בקרבו ג"כ נזהרות מזה מצד הצניעות כידוע), עד שאמרו ע"ז שהוא איסור מדאורייתא, ואפילו היתה מכוסה שערותיה במקצת אבל לא כדין (כגון שיש קלתה על ראשה וכדלקמן) ג"כ יש איסור ויכול לגרשה עבור זה בלי כתובה, ובעו"ה נעשה הדבר הזה כהפקר בעיני הרבה נשים ואנשים, וגם על גילוי זרועותיהן אינן מקפידות, לכן אמרתי להעתיק לפני כל מגמרא ופוסקים את גודל האיסור שיש בזה, וגם כמה קלקולים אחרים שיצאים ממילא ע"ז, אולי יראו ויקחו מוסר. (הפתיחה לספר)

ואל יטעה אותה היצר שתנצל מן הדין מפני שהיתה צריכה להתקשט עצמה לעיני בעלה שלא תתגנה עליו, כי באמת זוהי טעות, דזהו שייך רק בביתה לבד ולא בשוק. ועוד דגם בביתה היה לה עצה לילך באיזה כיסוי נאה או בפאה נכרית (פארוק) על ראשה, ולא לגלות שערותיה.

והנה כאשר נתבונן נמצא, ששתי סיבות גורמות לזה העוון לבוא: אחד - מפני העצלות שמתעצלת לטרוח בכל יום ללבוש איזה כיסוי על שער, ועוד - מפני פיתוי היצר שמסיתה ליפות את עצמה לפני בני אדם ולהתקשט בשערותיה, ועל שתיהן היא עתידה ליתן דין וחשבון.

ובאמת כמה צריך האדם לירא ולפחד כשיתבונן בענייניו, שלבסוף כשיעלה למעלה לפני כסא כבודו יתברך ליתן דין וחשבון, ויראה את הדר כבוד אלהיו איך שיש לו כמה אלפים רבבות כתות של מלאכי שרת שעומדים תמיד לפני כבודו יתברך, וכמאמר הכתוב אלף אלפים ישמשונו ורבוהו רבון קדמוהי יקומו, וכולם זעים וחלים מפניו ועושים באימה רצון קונם, כשיראה האדם כ"ז איך לא יבוש אז מעצמו אשר בשביל איזה עצלות או בשביל איזה הנאה קלה בעו"ה ליפות את עצמו לפני בני אדם ולהתקשט לפנייהם אשר המה ג"כ גושי עפר כמוותו עבר כמה פעמים על רצונו של המלך ה' יתברך אשר הוא אלהי כל הצבאות האלו. ובפרט כשישאלוהו ויאמרו לו טפה סרוחה איך לא יראת למרוד בבוראך עמוד בדין והכר מעשיך [כי כל אחד מפעולותיו שעשה בעו"ה כולם באות ועומדות לפניו בעת הדין להעיד עליו כמו שאמרו חז"ל], ואם אין אתה יכול להשיב מי יכול להשיב עבורך, כמה יכוסה אז כלמה פניו.

והנה התנא אמר הסתכל בשלשה דברים וכו' ולאן אתה הולך למקום עפר וכו' ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וכו', מה שאמר הכל בלשון נוכח - 'אתה הולך' 'אתה עתיד', ולא אמר בלשון נסתור 'יסתכל האדם בשלשה דברים מאין בא ולאן ילך ולפני מי הוא עתיד ליתן דין וחשבון', כי באמת אנו רואים בחוש שכל אדם יודע בבירור כשהוא הולך ללוות המת או לבית האבל שהאדם עתיד למות, ואעפ"כ אין פועל זה בנפשו פועל רבה, ולפעמים אינו פועל כלל, והכל מטעם שהוא מצייר רק שפלוני מת, אבל התנא הורה לנו שהעיקר שהאדם יצייר בנפשו תמיד את מצבו העתידי שיוולד ממנו שהוא הוא אשר יעשה לבסוף רמה ותולעה והוא הוא אשר יצטרך ליתן דין וחשבון לפני מלך העולמים אשר לא ישא פנים ולא

"החפץ חיים היה אומר: הקב"ה שומר עמו ישראל. כלום שומר שכן הוא? לא, אין אנו משלמים לו בעד שמירתו, הוא שומר חינו. אולם שומר חינו ברצונו מסרב גם לשמור. אימתי הוא מסרב? כתוב בתורה 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריו'. ערות דבר משמעותו פריצות, זאת אומרת הרס הצניעות. לפניו היה קיים כלל: בנות ישראל צנועות הן, היום יש כלל הפוך מזה, ועל כך התרו בנו 'ושב מאחריו', זאת אומרת שהשי"ת יסיר את שמירתו מעלינו. למצב כזה הגענו היום, ובלעדי השמירה של השי"ת אנו מופקדים לכל פגיעה".

(תלמידו מרן רבי אלחנן וסרמן הי"ד. 'קובץ מאמרים ואגרות' עמ' רפ. וב'קובץ מאמרים' הישן עמ' 144)

מעשה רב

את חושבת שאנו מלאכים?

סיפר הרב ר' מרדכי דב ז"ל, חתן אחות מרן ה'חפץ חיים' זת"ע, שזוכר הוא כי בשבתם בסנאוואסק ודר בשכונת עם אחד, והיתה שם עלמה שיצאה ונכנסה כמה פעמים בבית הח"ח בגילוי זרועה, והיה הח"ח מטה ראשו לצד אחר. אמנם קרה פעם ביושבו עם בני החבורה ועוסק בדברי תורה, והיא יוצאת ונכנסת כפעם בפעם ובגילוי בשרה, לא יכול עוד להתאפק ואמר לה: "למה את מסתובבת כאן? מה את רוצה ממנו? את חושבת שאנו מלאכים?" ויצאה בנזיפה.

(דוגמא משיחות אבי ז"ל עמ' פד, נדפס בסוף 'כל כתבי הח"ח' ח"ג)

חצי מטר נוסף של בד...

בהתאכסנו פעם בביאליסטוק, אצל בת בנו ר' לייב, מי שהיתה אשתו של אחד מחרשתי האריגים שבעיר, נזדמן לא להעיף מבט על נינתו, נערה כבת י"ד באותו פרק, ומיד קרא אליו לחדר מיוחד את אביה, באמרו כי דבר סתר לו אליו. בצאתו סיפר האב לבתו כי הסבא אמר לו: "ר' חיים, הרי חרשתן של אריגים אתה, מה ראתה לחוס על חצי מטר נוסף של בד, כדי לתפור לבתך שמלה יותר ארוכה?"

(ה'חפץ חיים - חייו ופעלו' מהרב מ.מ. ישר, ח"ג עמ' תתר"ב)

הסתרת פניך הייתי נבהל

באסיפת הכנסיה הגדולה של 'אגודת ישראל' שהתכנסה בשנת תרפ"ג בוינא, השתתפו הרבה מגדולי אותו דור, ובראשם נראה מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל. והיתה שם עזרת נשים בלי וילון, והתעורר ויכוח בין הנאספים. היו שטענו שצריך להוסיף וילון בעזרת נשים, כי בצורה כזאת אפשר לראות אותן, ואילו אחרים טענו שהגובה בו נמצאת העזרת נשים, ביציע למעלה - מספיק, וא"צ להוסיף וילון. זה אומר בכה וזה אומר בכה, ולכלל הכרעה לא באו, עד שנמנו וגמרו שישאלו את מרן הח"ח, וככל היצא מפיו כן יעשו.

הח"ח אמר כך: מה האסון הגדול ביותר שיכול להיות לכלל ישראל? שהקב"ה יעזוב אותנו רח"ל, שכן כל זמן שהוא ית"ש איתנו אזי גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי. אמנם אם ח"ו לא זוכים למצב הזה, אלא הקב"ה עוזב אותנו, אז 'הסתרת פניך הייתי נבהל'. והנה - המשיך הח"ח - על מה כתוב שהקב"ה עוזב את הכלל ישראל? 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריו', אם כך - אמר הח"ח - כל הידור שאפשר לעשות ב'ולא יראה' - הכל כדאי! עכ"ד. (עדות הג"ר אברהם קלמנוביץ

זצ"ל שנכח שם במקום).

והנה, הח"ח חידש כאן בדבריו חידוש גדול, כי בפשטות הדברים אדם יכול לחשוב, שהקב"ה - או נמצא איתנו, או לא נמצא איתנו. אולם הח"ח חידש שיש בזה מדרגות. אדם עושה עוד קצת הידור ב'ולא יראה' - יש לו עוד קצת השראת השכינה, עוד דרגא בקירבת ה'. ואם ח"ו עושה פחות הידור, הרי זה קצת 'ושב מאחריו' רח"ל. והן הן הדברים שאמרו חז"ל: כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה. היינו: עוד גדר קדושה - פירושו עוד קירבת אלוקים!

(ספר 'קדושת החיים' להגרא"ח נשרי שליט"א)

עיונא דשמעתתא

הרב מאיר גרין שליט"א

מן הארכובה ולמטה, כדאמר במצות חליצה (דף קא א) דהוה ליה איסורא מעל ושוקא מעל דמעל וכן שוק דריש אהלות חשיב ליה למטה מן הארכובה, עכ"ל.

והן אמנם שדבריהם מחודשים, שהרי החילוק שכתבו התוס' הוא מבואר ומסתבר, וכמו שנתבאר שסברא היא לחלק בין שמות חלקי רגל האדם לרגל הבהמה, אחרי שגם בצורתם הם שונים, וצ"ב מה ההכרח לחדש שיש בזה חילוק בין לשון תורה ללשון חכמים, אבל עכ"פ זו היא שיטת התו"י שאין בזה חילוק בין רגל האדם לרגל הבהמה, אלא בין לשון המקרא ללשון חכמים.

ולשיטת התו"י יש מקום לדון למה התכוון רב חסדא באמרו שוק באשה ערוה, האם לחלק התחתון הנקרא שוק בלשון חז"ל, או לחלק העליון הנקרא בלשון המקרא שוק, ואף שלכא' פשוט הוא שכאשר חז"ל נוקטים לשון 'שוק' הם מתכוונים למה שקרוי בלשונם 'שוק', דהיינו מן הארכובה ולמטה, וכפי שהוא בכל מקום בתלמוד, [כלשון התו"י], אכן עדיין יש מקום לבעל הדין לחלוק ולומר דהכא כיון דאסמכוהו חז"ל אקרא, ואמרו, שוק באשה ערוה שנאמר גלי שוק עברי נהרות וכתוב תגל ערותך וגם תראה חרפתך, י"ל שנתכוונו למה שנקרא שוק בלשון המקרא, דהיינו החלק העליון.

ה) אכן אחר העיון נראה דגם לשיטת התו"י מוכרח שבסוגיין מייירי בחלק התחתון שברגל, דהנה לכא' יש להקשות על שיטת התו"י שבלשון המקרא נקרא שוק החלק העליון שברגל, ולא חלק בין שוק שבאדם לשוק שבבהמה, מכמה פסוקים שמתבאר מהם שהשוק [עכ"פ באדם] הוא החלק התחתון. דהנה בשופטים (טו טז) כתיב [גבי שמשון] "ויך אותם שוק על ירך" ומדברי הראשונים מפרשי המקרא שם עולה שבפסוק זה מבואר שהשוק הוא למטה והירך למעלה [רש"י - פרשין עם רגלאין רוכב סוס אינו נשען על ירכו כי אם על שוקו רגל אחד נתון בברזל התלוי במרכבת, רד"ק - כי הנס ונופל על פניו מתהפך שוקו על ידינו, רלב"ג - ודימה הרגלים לשוק והפרשים הרוכבים בסוסים לירך כי השוק הוא למטה מהירך], [ומגוף הפסוק ג"כ יש להוכיח, שהרי מבואר בתורה בכ"מ שהירך הוא החלק העליון שברגל - "שים נא ירך תחת ירכי" (בראשית כד ב), "בתת ה' את ירך נופלת" (במדבר ה כא) - ולברי התו"י נצטרך לומר שהירך קרוי גם שוק, אבל אחר שמבואר כאן בפסוק שהשוק והירך הם שני אברים, א"כ כיון שהירך הוא למעלה, בהכרח שהשוק הוא למטה, ודו"ק]. ובתהילים (קמז י) לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה" ופ"י רש"י - ולא בקלות מרוצת שוקי האיש ירצה, ע"כ. ובהכרח הכונה או לחלק התחתון או לכל אורך הרגל, שהרי ודאי א"א לומר שאדם רץ רק עם החלק העליון שברגל, ובשיר השירים (ה טו) "שוקי עמודי שש מיוסדים על-אדני-פז", ועיין במפרשים שם [אבן עזרא ועוד] שמיוסדים על אדני פז הכונה היא שהשוק תקוע בכף הרגל שהיא כעין היסוד שמחזיק את הבניין, ומכל הפסוקים האלו יקשה לכא' על דברי התו"י.

וע"מ ליישב שיטת התו"י, על כרחנו לומר, שלשון תורה לחוד ולשון נביאים לחוד, ואף שבלשון תורה החלק העליון שברגל הוא השוק, בלשון נביאים החלק התחתון הוא הקרוי שוק, כפי שהוא בלשון חכמים, [וכ"כ תוספות בקידושין (לז) דלשון התורה לחוד ולשון נביאים לחוד ולשון חכמים לחוד]. ומעתה (כד.)

לעיון?

האם ניתן להוכיח מגוף הסוגיא בברכות כד. ומדברי הראשונים שם, היכן הוא מקום השוק?

הוא מדברי נביאים (בישעיה מז), מוכרח א"כ דגם לשיטת התו"י הא דאמרו חז"ל 'שוק באשה ערוה' קאי על החלק התחתון שבאורך הרגל המחובר לכף הרגל, שהוא הנקרא שוק גם בלשון נביאים וגם בלשון חכמים.

יסוד הדברים הוא מהספר הנפלא 'השוק והזרוע בהלכה'

בחולין (קלד:) גבי דין נתינת החזה והשוק לכהן בשלמים, מבואר דהשוק הוא מעל הארכובה, ויל"ע איך לישב זאת עם כל הסוגיות הנ"ל שמבואר שהשוק הוא מתחת הארכובה [יעו' בתוס' מנחות (לז) ד"ה קיבורת] ובתו"י ביומא (עא: ד"ה אמר).]

א) במשנה בחולין (דף קלד:) נתפרש מהו הזרוע [הניתן לכהן בבהמת חולין] ומהו השוק [הניתן לכהן בבהמת שלמים], והכי קתני, איזהו הזרוע מן הפרק של ארכובה עד כף של יד וכו', וננגדו ברגל שוק, ר' יהודה אומר שוק מן הפרק של ארכובה עד סובך של רגל.

וביאור הענין הוא כך, דהנה בבהמה ישנם שלשה חלקים באורך היד וכן ברגל [והחלק העליון הוא מובלע בגופה ואינו ניכר מבחוץ רק בגמל, כדאיתא בחולין (עו:), עיי"ש]. ומבארת המשנה, שבשם זרוע [ביד] ושוק [ברגל] נקראים שני החלקים העליונים לת"ק, ולרבי יהודה השוק הוא החלק האמצעי בלבד, ונמצא שהחלק התחתון שברגל אינו בכלל השוק לכו"ע. [כך היא שיטת רש"י, אבל בתוס' במנחות (לז) כתבו, שלרבי יהודה גם החלק התחתון בכלל השוק].

ב) התוס' במנחות (לז) ד"ה קיבורת) דנים היכן הוא מקום הזרוע [לענין מקום הנחת תפילין] ורצו להוכיח מהמשנה בחולין הנ"ל שמבואר שהחלק התחתון של היד אינו קרוי זרוע, ודחו שהרי גם לגבי שוק מבואר במשנה זו שהחלק התחתון שבאורך הרגל המחובר לכף הרגל אינו נקרא שוק, ובמשנה באהלות (פ"א מ"ח) מבואר שחלק זה הוא הנקרא שוק, וע"כ שיש בזה חילוק בין אדם לבהמה, וא"כ יתכן שגם בשמות חלקי היד יש חילוק בין אדם לבהמה. וז"ל, ומיהו אין ראיה מזרוע דבהמה לזרוע דאדם, דהא שוק דאדם נמי לא הוי כשוק דבהמות, דתנן באהלות שניים בשוק חמשה בארכובה ואחד בירך אלמא קרי שוק עצם המחובר לרגל, עכ"ל. ויל"ע בטעם הדבר, שהנה הרי בד"כ אברי האדם והבהמה שוים הם בשמותיהם, ומדוע דוקא בחלקי הרגל נחלקו בשמותיהם.

ג) והנראה בזה, דכיון שחלקי הרגל שבאדם ובבהמה חלוקים הם בצורתם, ע"כ נחלקו גם בשמותיהם, שהנה באדם יש באורך הרגל ב' חלקים אחד מעל הארכובה [הברך] ואחד מתחת הארכובה, ובבהמה יש ג' חלקים [וב' ארכובות] וכנ"ל, וכאשר מונים את חלקי הרגל מלמטה למעלה, הרי שהחלק התחתון שבאדם קרוי שוק, ובבהמה הוא אינו קרוי כך, אבל אם נמנה את חלקי הרגל מלמעלה למטה, דהיינו ממקום חיבורה בגוף, נמצא שגם באדם וגם בבהמה שני החלקים העליונים קרויים שוק לחכמים [שהרי גם באדם כל אורך הרגל בכללותו קרוי לפעמים שוק כמבואר בכ"ד וכמש"נ בגליון הקודם], ולרבי יהודה [לשיטת רש"י] גם בבהמה רק החלק השני מלמעלה קרוי שוק, בדיוק כפי שזה באדם, אלא שבבהמה יש חלק נוסף בתחתית הרגל שאינו קיים באדם, [ויש שרצו לומר שחלק זה הוא מקביל לכף הרגל, אלא שבאדם היא שוכבת ובבהמה היא עומדת, והפרסות שבבהמה מקבילות לאצבעות הרגליים שבאדם]. ולכשתעיין בדבר תמצא שדברי התוס' שחילקו בין שמות חלקי הרגל שבאדם ובבהמה מבוארים ומסתברים מאד עפ"י החילוק שיש ביניהם במציאות כנ"ל, ובזה יתבאר גם מה שדימו התוס' היד והרגל בזה.

ועכ"פ, המבואר בתוס' הנ"ל, וכ"כ התוס' והרא"ש בנזיר (נב:), שבאדם, החלק התחתון שבאורך הרגל [המחובר לכף הרגל] הוא הנקרא שוק, ומדבריהם למדנו שעל זה אמר רב חסדא בברכות (כד.) שוק באשה ערוה.

ד) אמנם התוס' ישנים ביומא (עא:) תירצו תירוץ אחר על סתירה זו, וכתבו שיש לחלק בין לשון מקרא ללשון חכמים, שבלשון המקרא נקרא אמנם החלק התחתון שברגל בשם שוק, ובלשון חכמים החלק העליון הוא הקרוי שוק. וז"ל, ומשונה הוא מלשון המקרא, דלשון חכמים לעצמו, שהרי כמו כן מצינו בשוק של שלמים דפליגי [חכמים] על ר' יהודה בסוף משנה דפרק הזרוע (דף קלד ב) שהיא מן הארכובה ולמעלה, אף על פי שבכל מקום בתלמוד קורא שוק

החיים עמוסים. עסוקים. רצים ומתרוצצים. לא תמיד יש זמן לעצור ולחשוב: למה באנו לעולם? מה התיקון שלנו פה? יש אנשים שזכו לעצירה שטלטלה אותם, וגרמה להם למצוא תשובות טובות לשאלה הזאת. ה' ב', ניצולת הפיגוע בצומת רמות, משתפת בניסיון ובניסים.

העומס הרב מצאתי את עצמי עומדת בסביבה מלאה בגברים. צניעות כבר אמרנו? זה המשיך ללכת איתי. התרחקתי מהמקום, ואחרי שצעדתי כמה פסיעות הצידה, התחילה הזוועה: קולות נפץ עוצמתיים החרידו את התחנה ויריות מצמררות שרקו באוויר.

"העולם הסתובב לי מול העיניים. הרגשתי בתוך הצגה אבל היא הייתה אמיתית מדי. אנשים פרצו בריצה בהולה, נהגי מכוניות עזבו את הרכבים וברחו, ובתוך שבריר שניה לא נשאר אדם בתחנה. פתאום קלטתי שאני נמצאת בפיגוע, פשוטו כמשמעו!

"מאחורי שמעתי זכוכיות מתנפצות, שאגות וצרחות בלתי אנושיות, בכיות וקריאות 'שמע ישראל'. למרבה הטרגדיה, היו כאלו שראיתי בעיניי את עזיבתם את העולם, בסיום שליחותם עלי אדמות".

מה הרגשת באותם רגעים? אלו מחשבות עברו בראשך?

"באופן כללי לא הרגשתי כלום. זה היה הלם, משהו שחור שאופף הכל. למרות זאת הייתה לי הרגשה חזקה ומוצקה שמישהו שומר עליי. אנשים סביבי צעקו, הייתה היסטריה עצומה, אבל אני הייתי בפלנטה אחרת. הרגשתי בידיים של אבא! זכיתי להינצל מהתופת, על אף שהייתי ממש בלב ההתרחשות.

"פתאום האיר בי ברק עוצמתי. נזכרתי בקבלה שקרעתי מעצמי באותו בוקר, ואז עטפה אותי תחושה מחבקת שאמרה - יש שכר לעמלך!

"אנחנו לא יודעים חשבונות שמיים, אבל אני הרגשתי שהקבלה הזו שמרה עליי והייתה למליצת יושר בשבילי. זה היה ניסיון לא קל, אבל ראיתי במוחש שמי שעושה לכבודו יתברך, השם מחזיר לו חזרה. הקדוש ברוך הוא הראה לי כמה הצניעות חשובה לו", מסכמת ה' בהתרגשות.

תוכלי לומר לנו משפט לחזק לסיום?

זה משפט שעלה בי אחרי הנס הגדול שחווייתי. תמיד אנחנו נוטים לחשוב שאנחנו עושים בשביל בורא עולם, אבל אנחנו לא יודעים שזה בעצם בשבילנו.

"אני מתכוונת גם במובן הפשוט והיומיומי. כל צעד שאנחנו עושים למען שמו יתברך, אנחנו המדוויחים הראשונים מכך.

אני מאחלת לכולם שנזכה תמיד לעשות נחת רוח לה', ושגם כשאין ניסים שרואים בעיניים - נזכור שלכל מעשה שלנו יש השפעה עצומה בשמיים".

הכול התחיל ביום שני רגיל... הפיגוע היה פתאומי כמובן. אצלך היה משהו שקדם לכך?

ה' משיבה בחיוב. "ביום שישי התקשרה אליי חברה ושאלה אותי אם אוכל לקבל עליי קבלה לרפואת אישה יקרה. זה היה בחודש אלול האחרון, ורציתי מאד להתחזק, אז אמרתי לה שאשמח להיות חלק מארבעים הקבלות. באותו רגע לא חשבתי מה אקבל עליי והשיחה נשכחה ממני.

"השבת עברה. ביום שני בבוקר נזכרתי בהבטחה שלי. התלבטתי מאוד באיזה תחום להתחייב על קבלה, עד שהחלטתי ללכת דווקא על משהו שקשה לי, בתחום הצניעות. זה לא היה קל. השעה הייתה שעת בוקר, התארגנתי ליציאה לסמינר וזה היה פרט משמעותי בעבורי. התעכבתי עוד קצת, עד שהצלחתי להכריע סופית ולשנות לכבוד השם יתברך, ולא משנה מה תגיד או תחשוב החברה.

"יצאתי בהרגשה חדשה ומרוממת. בדרך שמעתי שיש פקקים בעקבות תאונה, ואכן קו 62 שמסיע אותי בדרך כלל עד לסמינר, בושש מלהגיע. במקרים כאלה אני נוסעת בקו מזדמן עד לצומת ושם מחפשת קו חילופי. עליתי על קו כלשהו, אך הוא לא התקדם כמעט עקב העומס, והחלטתי לוותר גם על זה ולרדת. הלכתי ברגל לכיוון הצומת.

"בתחנה האחרונה שלפני הצומת ראיתי מרחוק את קו 62 המיוחל. בדרך כלל האינסטינקט קורא לזרוז קצב, לרוץ ולתפוס את הקו, לא? אבל צניעות כוללת פרמטרים נוספים מלבד הקבלה שלי, והחלטתי להמשיך בקצב הליכה מתון. האוטובוס נסע הלאה וקיווייתי שאספיק אותו בצומת, עקב קצב הנסיעה האיטי שלו.

"כשהגעתי לצומת הוא עדיין עמד שם למרבה הפלא. אבל באופן ניסי עברה בי מחשבה משונה: לא כדאי לעלות אליו".

התייחסת למחשבה הזו?

"כן, וזה בהחלט מוזר. לא הבנתי מה עובר עליי: רציתי להספיק, נמנעתי מלרוץ בחוסר צניעות ולמרות זאת הספקתי. אז למה לא לעלות? זו הייתה הרגשה שמימית, משהו פנימי שהורה לי להישאר בתחנה".

מה קרה אחרי שהחלטת להישאר?

"לא חלפו יותר מכמה שניות והנהג עצר ואמר שיש לו תקלה והוא לא יכול להמשיך. האוטובוס היה מלא באנשים, והתחנה היתה גדושה עוד יותר. אני עמדתי בתוך ההמון הזה כשאני סמוכה לדלת של האוטובוס. בגלל

בחטות:

BIG דרייבר

093132871

שיחת חזקוני

הגאון רבי יהודה לייב פיי"ח

(זקנו של הגאון רבי ראובן פיי"ח זצ"ל)

רבה של העיר סלונים

התעוררות לצניעות

דבריו אלו נאמרו בדרשת שבת חזון תרפ"ד, בה עורר על ענין צניעות הלבוש, בעקבות מכתבו המפורסם של מרן הח"ח זיע"א מאותה שנה (מובא בגליון זה במדור 'לאורם'), אשר פנה לאדמו"ר"ם ולרבנים בבקשה שיעוררו בקהילותיהם על נושא הצניעות. הדברים פורסמו בקונטרס 'קובץ דרושים' (י"ל ע"י אגודת הרבנים בפולין) - חוברת רביעית שנת תרפ"ה, סימן ז'.

שמתעצלים לגזור על נשותינו ובנותינו שיכופו את יצר ההתנפלות שלהן ואל יכשילו בני אדם, הלא נתפס ח"ו על עוונם על שלא מחינו בהן.

ובפרשת ציצית כתיב "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", מפני כי בלבישת בגדים יש אופנים המעוררים חמדה ותאוה, בין בבגדי אנשים ובין בבגדי נשים, ואמרו חז"ל עינא וליבא תרי סרסורי עבירה עין רואה והלב חומד, ומדוע הקדים כאן הכתוב הלב קודם העיניים, אך דקודם ראיית העין יש הסכמות הלב, היינו חפץ הנשים להתניפות, וחפץ הגברים שיהיו נשותיהם ובנותיהן מקושטות, ונמצא שיש בתחילה תיור הלב ואח"כ תיור העין, וע"ז הזהירה התורה "ק ולא תתורו אחרי לבבכם - הוא חפץ הלב לילך מלוכש באופן כזה שיהיה מקום לעין לראות, ולא תתורו אחרי עיניכם.

לפנים בישראל היו הבנות סמל התום והטהרה והצניעות, והישרים מבין אומות העולם ורועיהם היו מוכיחים את בני אומתם שילמדו צניעות ממנסת ישראל המשוה ליונה, ועכשיו אינו לנו כי חטאנו ובאנו לכלל זה כי כהני האומות מוכיחים את צאן מרעיתם שלא ילמדו מבנות ישראל, ובת ישראל הטהורה והתמימה נהפכה לסמל הפריצות והשחצנות. ונמצא כי מלבד עון הגדול דלפני עוור לא תתן מכשול אשר עוברות להחטיא את הרבים, עוד יש בידם עון חילול השם החמור יותר מחייבי כריתות ומיתות ב"ד, ועל חטא זה נאמר אם יכופר עון זה עד תמותון, ואפילו יום הכפורים אינו מכפר ויסורים אינם ממרקין (כדאיתא בסוף יומא), ואין מקיפין בחילול השם ונפרעין לאלתר.

ובלי ספק כי רוע מצב הפרנסה ועשירים נעשו עניים ושפלים הכל בעון הזה במדה כנגד מדה, וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל, והמחטיא את הרבים אין מספיקן בידו לעשות תשובה, כי צריך לזה תשובת המשקל

ותשובה מאהבה, כי תשובה מיראה זדונות נעשות כשגגות, ואחד שוגג ואחד מזיד בחילול השם.

המשך בעמוד הבא -

1. דברים דומים כתב מרן רבי אלחנן וסרמן זצ"ל ב'קובץ מאמרים' מאמר 'דעת תורה' אות יג, וז"ל: "לפנים היה קיים כלל: בנות ישראל צנועות הן, היום יש כלל הפוך מזה". (הקטע בשלמותו מופיע לעיל במדור 'לאורם'). ואם נתבונן נמצא שמבחינות מסוימות, דברים אלו יש להם שייכות גם אלינו, ציבור החרדים לדבר ה'. ומעניין לציין לדברים שכתב אדם המצוי בתחום המסחר בפאות (הפרטים והמקור שמוזרים במערכת), ואלו דבריו: "במשך השנים נהיה מושג גם אצל הקלוחות הגויים - של Jewish wigs (פאות יהודיות), וזה נחשב כפאות איכותיות יותר מהפאות הרגילות". עכ"ל. אוי לנו שכך עלתה בימינו.

קיצור מדרוש לשבת חזון תרפ"ד

ב"ה סלאנים

וירא משה את העם כי פרוע הוא וגו' לשמצה בקמיהם וגו', מי לה' אלי וגו' שימו איש חברו וגו'. (שמות פ' תשא).

וצריך לבאר, למה כאשר ראה משה את העגל והמחולות לא נתעורר לומר מי לה' אלי וגו'. ואמרת לבאר, כי אמרו חז"ל לא עבדו ישראל ע"ז אלא להתיר להם עריות בפרהסיא, ונמצא כי הע"ז היא האב והסיבה, ועריות היא התולדה והמסובב. ולכן כאשר ראה משה רבינו את העגל חשב כי הוא רק דבר של שטות ומעשה שגוען, ובבואו ישוב הכל על מקומו ויכירו את פחזותם וישובו אל ה' ומשה נביאו הנאמן, ולכן לא התעורר לאחוז באמצעים קשים לומר מי לה' אלי הרגו איש באחיו וגו'. אבל כאשר ראה את העם כי פרוע הוא, כי לבשו מלבושים פרוצים, הגברים פרעו ראשם לילך בחוצות ושווקים כפוחזים וריקים, והנשים לבשו מלבושי פריצות בגילוי בשר הזרועות והצואר וכל בשרם מכוסה במלבושים מעשה שבכה - מעשה שפחה דבהפקירא נחא להו, זילא ופרוצה, וראה משה רבינו כי כבר באו להתולדה והמסובב לכלל עריות, כי פרעה לשמצה בקמיהם, פי' כי השמצה אשר תמיד היא בחדרי חדרים כבר עברה גבולה והיא בקמיהם - עומדים וקמים בשווקים ורחובות ובוש לא יבושו מדברים דברי נבלה והשמצה נעשית מאליה, ומעריות קשה להפריש, לכן התאזר משה רבינו חיל ולבש קנאה כמדו, ועמד בשער המחנה וצעק מי לה' אלי וגו' כה אמר ה' שימו איש חברו, כי אי אפשר היה עוד לחשוב מעשיהם למעשי נערו, והיה צריך לאחוז באמצעים היותר קשים לעקור הרע משרשו.

ומה נאמר ומה נדבר אנחנו, אם משה רבינו ע"ה היה צריך לאחוז באמצעים קשים ונמרצים כל כך, איך נוכל אנחנו לעבור בשתיקה על הפרצה הנוראה הזאת הנראית כעת בחומת בית ישראל, ואם אנו מחשים ומצאנו עוון. והארכנו בזה הדבור.

ובתענית (כד.) יסופר ברבי יוסי דמן יוקרת דהוה ליה ברתא בעלת יופי, יומא חד חזייה לההוא גברא כריא בהוצא וקחזי לה, אמר ליה מאי האי, אמר לו רבי אם ללקחה לא זכיתי לראותה לא אזכה? אמר לה בתי קמצערת להו לברייתא, שובי לעפרך ואל יכשלו בך בני אדם. והנה ר' יוסי דמן יוקרת זה ה' אדם עליון ואי אפשר לנו להדמות אליו, ועם כל זה ה' גם אדם תנאה ככל אדם באהבת אב לבנים, ובתו לא אשמה כלל, ואף על פי כן בשביל שלא יכשלו בה בני אדם גזר עלי' על בתו עצמו ובשרו גזירה קשה ורעה כל כך, מה נאמר אנחנו

וכבר ניצב לריב ה' ישעיה הנביא ואמר: מה לכם תדכאו עמי לפני עניים תטחנו, ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון ומשקרות עיניים. מפורש יוצא כי עוון תהלוכות הבנות גורם לעם ישראל להיות נדכאים לפני עניים נטחנים. וגורו לכן מפני העונש אשר הנביא מזהיר בזה, ושפח ה' קדקוד בנות ציון וגו'. ואוי להן לבנות ישראל המגרשות את אבינו שבשמים מתוך מחנה ישראל, כמאמר הכתוב ב' כי תצא 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך', וח' נמסרים לאויביהם, והרי טפח מגולה באשה במקום שצריך להיות מכוסה - ערוה. כמה עלובה בת כזו המגרשת אביה מביתה, וכ"ש מביתו.

אמנם מפני תקנת השבים נאמר, כי בניגוד למחטיא את הרבים הוא המזכה את הרבים, שאין חטא בא על ידו, ולכן אלה הבנות שתהינה מן הראשונות להסיר התועבה ולהעביר רעה מבשרן, ודוגמתן רבות בנות תעשינה ככה, הלא הן תהינה המזכות את הרבים, ותשובתן קרובה וקלה, ולכן כל אחת תשתדל שתהיה מן הראשונות.

סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם. כי אנו נבדלים מן העמים גם בעשיית המצוות, שהם עושים מצד השכל האנושי, ואנו עושים מצד ציווי המקום ב"ה. והנה ספר קהלת בנוי על חקירה

וחכמה, והרמב"ם ז"ל קורא לחוקים 'מצוות שמעיות' ולמצוות שבין אדם לחבירו 'שכליות'. ולכן אמר קהלת 'סוף דבר הכל נשמע' - שצריכים אנחנו לעשות הכל מצד השמיעה בהר סיני, 'את האלוקים ירא' - מצד יראת ה', 'את מצוותיו שמור' - מפני כי ה' צוה, 'כי זה' - מה שאמרתי בכל הספר מצד השכל - 'כל האדם' - אפילו האומות הנקראים בשם 'האדם' (כמש"כ התוס' ביבמות) צריכים לעשות.

וגם בענין זה אנו אומרים: אם אמנם שגם מהם יצאו במחאה גלויה על הפירצה הזאת מצד הדעמאראליציע², אבל אנחנו יוצאים ומוחים בשם ה' אלקינו מצד מצוות התורה נגד השמצה והפרעות.

הרחמן יתן בלב בנותינו שיסורו מדרכן הרע הזה וישיבו לדרך הטוב, ויתנו כבוד לה' ולישראל עמו, וכשיתוקן החטא אשר בגינו חרבה עירנו ושם בית מקדשנו, נזכה להיגאל מגלותנו ויבנה מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו.

יהודה לייב פיין

2. דמורליציה. כלומר: קלקול המוסר והשחתת המדות.

המשך מעמוד 10 -

יקח שוחד, ולזה אמר - 'אתה הולך' 'אתה עתיד' - וכשיתבונן האדם כל זה בעודו בחייו בוודאי שהשם יתברך ייטב לו בזה ובבא. (פרק ד').

גם צריכה האשה להתבונן תמיד, לפי מה שידוע דכשהאשה הולכת בדרכי הצניעות אז היא זוכה להוליד בנים צדיקים בנים תלמידי חכמים המאירים לעולם בתורתם ובצדקתם, וכדאיתא בתלמוד ירושלמי: 'כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה' - אשה צנועה ראויה לצאת ממנה כהנים גדולים המלוכשים משבצות זהב, ואמרו במגילה דף י"ג: בשכר צניעות שהיתה בה ברחל - זכתה שיצא ממנה שאול, ובשכר צניעות שהיתה בשאול - זכה ויצאה ממנו אסתר, ע"ש.

ועל ידי זה ייטב לה בעוה"ז וגם באחריתה תזכה לישב בעולם העליון בהיכל ה' ברוב הוד והדר, וכדאיתא בזוהר הקדוש פרשת בחוקתי על הפסוק 'כבד את אביך ואת אמך' דקאי אף לאחר מיתה, דאי ההוא ברא אזיל באורח מישור ותקין עובדיו - ודאי אוקיר לאביו, אוקיר ליה בהאי עלמא גבי בני נשא ואוקיר ליה בההוא עלמא גבי קוב"ה, וקוב"ה חייס עליה ואותיב ליה בכורסא דיקריה, ברם זכאין אינון צדיקא דזכאין לבנין קדישין לגזעין קדישין עלייהו איתקרי 'כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך השם' עכ"ל.

ולהיפך ח"ו אם היא הולכת בדרכי פריצות אז תלד בנים אשר לא טובים, ויהיה לה ע"ז זה לבסוף קלון וכלימה בעולם הזה וכמה דכתיב 'ובן כסיל תוגת אמו', וגם בעולם הבא הוא בזיון גדול לאביו ואמו כשיוצא מהם בן מכעים להקב"ה. וכמו שכתב הגר"א באגרתו הקדושה 'עלים לתרופה', שאף אם ידריך תמיד בנו במוסר ולא יקבל - אוי לאותה בושא והצער והבזיון בעולם הבא. על כן צריכה האשה להרגיל עצמה במדת הצניעות וייטב לה על ידי זה בזה ובבא.

והנה מכל זה נוכל להתבונן כמה צריכה האשה להיות זהירה בענין שערותיה או זרועותיה שלא יראו החוצה.

גם בזוהר פרשת נשא החמיר מאד שלא יתראה שום שער מאשה, וז"ל בדף קכה: אמר רבי חזקיה, תונבא (הוא ענין שעמום) ליתי על ההוא בר נש דשבק לאיתתיה דתתחזי משערא דרישה לבר, ודא הוא חד מאינון צניעותא דביתא, ואיתתא דאפיקת משערא דרישה לבר לאיתתא ביה - גרים מסכנותא לביתא, וגרים לבנהא דלא יתחשבון בדרא, וגרים מלה אחרא דשריא בביתא. מאן גרים דא - ההוא שערא דאיתחזי מרישה לבר. ומה בביתה האי - כל שכן בשוקא, וכל שכן חציפותא אחרא. ובגין כך אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך וכו".

בגין כך בעא איתתא דאפילו טסירי דביתא (קורות הבית) לא יחמון שערא חד מרישא. פוק חמי כמה פגימי גרים ההוא שערא דאיתתא: גרים לעילא, גרים לתתא, גרים לבעלה דאיתלטיא, גרים מסכנותא, גרים מלה אחרא בביתא, גרים דיסתלק חשיבותא מבנהא, רחמנא לישזבן מחציפו דילהון. ועל דא בעיא איתתא לאיתכסיא בזוייתא דביתא, ואי עבדית כן מה כתיב, 'בניך כשתילי זיתים' - מה זית דא בין בסיתוא בין בקייטא לא אתאבדו טרפוי ותדיר אשתכח חשיבו משאר אילנין, כך בנהא יסתלקון בחשיבו על שאר בני עלמא, ולא עוד אלא דבעלה מתברך בכולא: בברכאן דלעילא, בברכאן דלתתא, בעותרא, בבנין ובני בנין, הדא הוא דכתיב: הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' ³. (פרק ז')

2. תרגום: אמר רבי חזקיה, טירוף הדעת יבוא על אותו אדם המניח לאשתו שייראה משער ראשה לחוץ, וזהו אחד מעניני הצניעות שבבית. ואשה המוציאה משער ראשה לחוץ לחתקשט בו - הדבר גורם עניות לביתה, וגורם לבניה שלא יהיו נחשבים בדור, וגורם לדבר אחר שישרה בבית. מי גרם זה? אותו שער שנראה מראשה לחוץ. ומה בבית כך, כל שכן בשוק, וכל שכן חציפותא אחרא.

3. לכן צריכה האשה שאפילו קורות הבית לא יראו שער אחת מראשה. צא וראה כמה פגימי גורם אותו שער האשה: גורם למעלה, גורם למטה, גורם לבעלה שמתקלל, גורם עניות, גורם לדבר אחר בבית, גורם שתסתלק החשיבות מבניה, ה' יצילנו מהחוצפה שלהן. לכן צריכה האשה להסתתר בזויית ביתה, ואם עושה כן מה נאמר בה: 'בניך כשתילי זיתים' - מה זית זה בין בחורף ובין בקיץ אין עליו אובדים, ותמיד הוא חשוב משאר אילנות, כך בניה יתעלו בחשיבות על שאר בני העולם, ולא עוד אלא שבעלה מתברך בכל: בברכות שלמעלה, בברכות שלמטה, בעשירות, בבנים ובני בנים, זהו שכתוב: הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'.

1. תרגום: שאם אותו בן הולך בדרך ישירה ומעשיו מתוקנים, בודאי מכבד את אביו, מכבדו בעולם הזה אצל בני האדם, ומכבדו בעולם הבא אצל הקב"ה, והקב"ה מרחם עליו ומושיבו בכסא כבודו. באמת זכאים הם אותם הצדיקים שזוכים לבנים קדושים שעליהם נאמר כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'.

ממש שהוא ביהרג ואל יעבור וכדאיתא בגמ' סנהדרין דף עה. והעתיקו הש"ך (סי' קנז סק"ז). ואין לצדד דכשעושה בדרך עבודתו אמרין דבעבדיתיה טריד ואינו מהרהר בה, או דנימא דזהו ספק אם יכשל בה ויש פוסקים דבספק אין איסור לפנ"ע (עי' תשו' חת"ס יו"ד סי' ט), דנידון זה אינו דומה כלל, דידוע שחפשי כל מחשבותיו בהרהורי עבירה ואינו עומד כלל בפני תאוותיו, והרי הוא מכין להנות מכך, וא"כ האשה עוברת באיסור לפנ"ע שמכשילה את הרופא שהוא יהודי שמוזהר באביזריהו דגילוי עריות, וע"ע מש"כ בזה בח"א סי' קמ, ובח"ו סי' רח.

ולכן כל שיש רופאת נשים אסור לילך בשופ"א להיבדק אצל רופא, ואם בעיר שדרה בו אין רופאת נשים צריכה לנסוע לעיר אחרת שיש שם רופאת נשים, ולא תלך לרופא החפשי שבאותה העיר שדרה בו. ובמקומות החרדים דואגים מאוד שיהיה רק רופאת נשים להציל מכל מכשול.

מיהו אם רופאת הנשים אינה מומחית כרופא החפשי. והאשה חייבת לרפואתה דוקא למומחה כמו הרופא החפשי, בזה כיון שאין אפשרות אחרת יש לסמוך שתלך להיבדק אצל רופא, ובתנאי שתקפיד האשה שלא תתקשט כלל וכו', וכן תקפיד שיתלווה בעלה אליה ויכנס עמה לחדר הרופא, שאז יש לסמוך שכיון שרואה בעלה עמה ויודע שהבעל יקפיד על כל קירבה עם אשתו, על כן מעיקרא אינו מתחיל בהרהורי עבירה והנאה וכו'. וגם יש לצדד בכה"ג דכיון שהרופא כבר הורגל בזה אין מתעורר אצלו הרהורי עבירה מכל נגיעה או ראייה, ובצירוף כ"ז יש לסמוך להקל בשעת הדחק גדול כזה שאין ברירה אחרת וצריכה למומחה כמוהו.

ואף אם הבעל ת"ח חייב לבטל מלימודו כדי להתלוות לאשתו בביקורה אצל הרופא, כדי שאשתו לא תכשל באיסור לפני עוור באביזריהו דגילוי עריות, ואם אינו נזהר בכך הרי מלבד מה שיש לחוש שאשתו מכשילה לרופא, הנה הדבר פוגם בקדושתה, וכיון דאיכא דרכא אחרינא שיכול להתלוות אליה ואינו עושה כן, נקרא הבעל רשע שאינו זהיר בסוד חובת הקדושה באנשי ביתו. (תשובות והנהגות חלק ז' סימן קנה)

זהירות בצניעות בפעילות 'קירוב'

ומהאי טעמא דרשתי ברבים נגד אלו השולחים בחורים לבקר בבתיים חילונים להשפיע עליהם לשלוח הילדים לחינוך תורני, ודרשתי שלא מוטל עליהם חוב זה, שאינם מחויבים להיכנס לבתים שהאשה והבנות אינם לבושות בצניעות, שמפסידים מהרוחניות שלהם ח"ו כדי לפעול אצלם, וראוי להניח הדבר לאברכים במידה שמרגישים בנפשם שמסוגלים לכך. (ובדרך צחות אמרתי רמז, דאמרין כשם שנכנס לבית כן יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים, וקשה הלוא מעשים טובים קודם לחופה, רק שיש מעשים טובים שראויים רק לאחר החופה, והיינו לפעול בבתיים כשיש נשים ונבנות וכיוצא בו).

ומקרא מלא דיבר הכתוב "לא תוסיפו וגו' ולא תגרעו ממנו לשמור את מצות ה' אלקיכם" (דברים ד' ב'), והכוונה מבוארת, שאפילו אם גורע מעט מאד בכוונה טהורה לשמור מצוות ה', יש ע"ז לאו שבתורה. ובשעתו כשדרשה הממשלה ברוסיה לסגור את ישיבת וולוז'ין עם מאות תלמידים אם לא ילמדו כל יום מעט מאד רוסית ולימודי חול, החליט הגאון הנצי"ב זצ"ל לסגור את הישיבה ואמר, הקדוש ברוך הוא מסר לנו התורה ללמודה בישיבות בדרך שנהגו בקדושה, ואין לי רשות בדרך אחרת, ויבא בעל הכרם הקדוש ברוך הוא וישגיח על כרמו, ונשאר בלי ישיבה, ולילה לפני פטירתו הדגיש ששמח שעמד בנסיון וסגר.

ואנו מתפללין לפרנסה "בהיתר ולא באיסור", ואף אם מרויח באיסור הקדוש ברוך הוא עלול לפגוע בו בדרך אחר, כמו בבריאותו או בבני ביתו, רק לך בתמימות בדרך התורה ותצליח, ואף אם כמה מורות שהן בסמינר שלנו כן הולכות גם שמה, "אנן בדין ואינהו בדידהו" ובדרך אבותינו ותורתנו תלך, ובס"ד תראה שתצליח.

ופה מקום להעיר, שבזמן האחרון נתפשט ענין קירוב, והצליחו לקרב הרבה נפשות לחיי תורה, אבל מצוי מצוה הבאה בעבירה, והיינו בקירוב בין המורים או הרבנים לבנות בשיחות פרטיות, וזה מביא כמה וכמה תקלות ר"ל, עד שגורם ח"ו חילול השם (וכבר באו לפנינו בבר"ך כמה מקרים מפעילים לקירוב בנות ונשים, שבאו לידי תקלה).

ומו"ר הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל סיפר, שהגאון וצדיק רבי ישראל סלנטר זצ"ל דיבר לפני נשים עם מסך המבדיל, שלא ראו זה את זה, ואף אם בדרשות לנשים התחילו רבים להתיר, אמנם, שיחות פרטיות ביניהם לבד אין להתיר, שע"ז מתקרבין זה לזה ואיסורו חמור מאד, ועבודת קירוב כזו מסור אך ורק לנשים בלבד, ויש ב"ה היום הרבה נשים המסוגלות לכך, וחייבין אנו למחות בכל תוקף כח ועוז על קירוב כזה בנשים, כשהמראה לבד משוחח עמהם אח"כ באופן אישי בשיחות פרטיות, והוא חורבן ממש וכמ"ש. ועלינו להזהיר על כך את המוסדות שעוסקים בקירוב, ואם לא ישמעו לנו עלינו לפרסם עליהם איסור. ומצוה לפרסם איסור זה בכל תפוצות ישראל כי בנפשנו הוא.

(תשובות והנהגות חלק ה' סימן רעח)

החזקות

ידיעות ועדכונים

כנס 'טפח מעל' בעיר בני ברק

ביום רביעי י"ג אלול נפל דבר בבני ברק. אל האודיטוריום ברמת אלחנן התאספו ובאו למעלה מ-1,000 נשים, לכנס היחודי מבית 'טפח מעל'. האולם במקורו מיועד ל-900 איש, אך כבר בשלבי הרישום היה ברור שיהיה צורך להוסיף כסאות. בסופו של דבר נרשמו למעלה מ-1,100 נשים. לא נשכח שרק לפני כשנה וחצי התקיים כינוס 'טפח מעל' בעיר בני ברק - הראשון בסדרת הכינוסים - וגם בו השתתפו כאלף נשים.

הכמות העצומה של המשתתפות עלתה על כל הציפיות, ולאחר מאמצים רבים נוספו עוד כסאות באולם שהתמלא עד אפס מקום, ועדיין רבו העומדות. אך העומס הרב לא העיב על הרוממות הנפלאה וההתרגשות הרב של הציבור החשוב שטרחו ובאו מכל רחבי העיר בכדי לחזק ולהתחזק ולחלוק כבוד לכותרה של האשה היהודיה.

המראה המשובח של ציבור איכותי ומרומם, מסלחה ושמנה של העיר, מגיע בהמוניו בכדי לשמוע כיצד ניתן להתעלות יותר בנושא חשוב זה, כבר היווה חיזוק עצום, הנותן כח ורצון להוסיף ולהתחזק כל אחת כפי יכולתה.

האווירה המיוחדת עשתה את שלה, בשילוב התכניות ברמה הכי גבוהה, עם דברי גדולי ההוראה וראשי הישיבות שליט"א שהוקרנו במהלך המעמד, וכן דברי החיזוק מהמרצות המנוסות, כשבסיכומי של הערב יצאו הכל בתחושה שמכאן קיבלו את הדלק שבס"ד יסייע בעדם להתעלות טפח מעל הקרקע.

כמסורת כינוסי 'טפח מעל', הכל נעשה בצורה הנעימה ביותר, כשהמעמד עצמו מופק ע"י נשות מקצוע מהשורה הראשונה, כדי להביא למירב החיזוק בצורה המתקבלת על הלב.

דבר מיוחד שחזר על עצמו בכינוס פעמים רבות, אלו התגובות המרגשות מנשים שהשתתפו בכינוס הקודם שהיה בעיר, ובעקבותיו הן שינו את דרכן והחלו לכסות את ראשן בכיסוי אמיתי, כשהן מודות למארגנות על הזכות העצומה שהתגלגלה על ידן.

מעניין במיוחד היה לשים לב, כי השינוי המבורך כלל נשים מכל הקהילות ומכל הסגנונות, צעירות ומבוגרות, מורות בבתי ספר ובסמינרים, מרכזות וכד', הן כאלו שכבר חשבו בעבר על צעד זה והכינוס היווה בעבורן את ה'דחיפה' האחרונה, והן כאלו שמתחילה לא הכירו כלל את הנושא והכינוס פתח בפניהן אופקים חדשים. כך שניתן היה לחוש את ההשפעה האדירה של הכינוסים, על כל הסגנונות ובכל המצבים.

בימים אלו מתארגנים לכנסים בערים נוספות בס"ד. פרטים יבואו.

לתגובות ועדכונים:
0747-968206

רוצים לזכות בהשכנת השכנה?

לחותמים הו"ק
של 18 ש"ח לחודש
לגיליון ושכנתי
יקבלו כל גיליון
בחמשה עותקים
בדיוור ישיר
עד הבית.

להצטרפות ושותפות חייגו כעת: 05271-60888
או חפשו בנדרינס פלוס 'ושכנתי'

עולמם קטן מתגלה

כחמישים עמודי אתגר ושעשוע מרהיבים
גדושים בחוויה, במחשבה ובתוכן משובח,
בחוברת מושקעת וייחודית לבנות היסודי.
כל הדיבטים, כל הזוויות למצוות הצניעות.
בהמלצת רבנים ונשות חינוך.

ירושלים: שמואל הנביא 79/6 02-5324067 // מינץ 19 קומת כניסה 02-6411453 // ביתר: בעל התניא 13/2 (בניסח
שנאלי) 054-8530606 // זועניל 36/6 (בניסח שנאלי) 053-4168154 // דבורא 1/7 054-8541673 // מעוריעש 30/3
053-37720 // אדמרי יוניץ 18/4 052-7119540 // בני ברק: ר' יצחק 23 03-6764992 // עפולה: אבן גבירול 053-
4155477 // מודיעין עילית: נח' ביאת המשיח 36/8 08-9742562 // למקדום נוספים ולביצורים (שילוחה 2): 02-5731634

**שוב מחפשת רופאת נשים?
התעייפת מלהמתין חודשים - - -**

**מהיום
יש רופאה!**

**תור זמין לרופאת נשים
מקצועית ובעלת ניסיון רב.**

03-6498844
מרכז שרה - רפואת נשים כהלכה
מגדלי שקל רח' הירדן 37 קומה 8 בני ברק | merkazzara@gmail.com

מרכז שרה
רפואת נשים כהלכה

רשימת קווי חיזוק לנשים

קו באשר חלכי
סיפורים אישיים קטעי הומור ושעורים
מגוונים
074-79-62579

קו איילת העוזר
02-5495372

קו מעל הסכר
הרצאות, שו"ת, מאזינות משתפות.
0733-835-300

קו הישועות
0733-83-40-50

קו בראש ובראשונה
תוכניות, סיפורים אישיים, קטעי הומור, מובצעים.
02-99-450-47

רשימת קווי חיזוק לגברים

מערכת ליבני נר
ערכונים, הקלטות מגדולי ישראל, דעת
גדולי הדורות, ארכיון מספרים, מאגר
שדכנים ועוד.
074-796-22-85

מערכת דברי רבותינו
כינוסים בראשות רבותינו שליט"א,
הקלטות מגדולי ישראל, שיעורים
בסוגיות כסוי הראש.
0733-479-287

קו איילת העוזר
02-5447013

קו בראש ובראשונה
שיעורים מגוונים בנושאי הצניעות
ושו"ת מעניין ומפורט בשלוחה 5
02-6643292